პარასკევი. 1918 წ. თებერვლის 23 (8) № 41

წელიწადი მეოთხე

პარასკევი, 1918 წ. თებერვლის 23 (8) № 41

ფასი თბილისში და პროვინციაში 30 კაპ. რკ. გზის სადგურებზე 35 კაპ.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

საქართველო

რედაქცია

ხელთნაწერი მასალა უნდა იყოს დაწერილი გარკვეულად და ერთ გვერდზე. წერილში უნდა აღნიშნული იყოს ავტორის გვარი და მისამართი. უპირობოთ გამოგზავნილი მასალა უფასოთ იბეჭდება. დაუბეჭდავი ხელთნაწერი მასალა არ ინახება და რედაქცია არავითარ მიწერ-მოწერას მის შესახებ არ კისრულობს.

რედაქციაში დილის 9—3 საათამდის, გარდა უქმე დღისა. სარედაქციო საქმეების გამო პირადი მოლაპარაკება შეიძლება ამავ დროს.

მისამართი: თბილისი, სასახლის ქუჩა, № 5 ქართული ქარვასლა. ფოსტის ადრესი: Тифлисъ, почт. ящикъ № 76. ტელეგრამის ადრესი: Тифлисъ. Сакартвело.

კონტორა

გაზეთის ფასი ერთის წლით 50 მ. 6 თვით 27 მ. 3 თვით 13 მ. 50 კ. ერთი თვით (მხოლოდ თბილისში) 4 მ. 50 კ. ცალკე № 30 კაპ. განცხადების ფასი სტრიქონი პეტიტისა პირველ გვერდზე 50 კაპ. უკანასკნელზე—30 კაპ. საქართველოს გარეშე მიღებულ განცხადებათა ფასი ორჯერ მეტია. ხამგლოვიარო განცხადება თითოჯერ ზომით: 15X2—10 მანეთი, 20X2—13 მანეთი, 30X2—15 მანეთი. მისამართის გამოცვლა ღირს ქალაქში 1 მან. ქალაქს გარეთ 1 მ. და 50 კ. ფული და წერილები, რაც კონტორას შეეხება, უნდა გამოიგზავნოს კონტორის სახელზე. საჩქარო განცხადებანი უნდა მოტანილ იქმნას არა უგვიანეს $1^1/_2$ საათისა კონტორაში. კონტორა ღიაა დილის 9 საათიდან 3 საათამდე და საღამოს 6—7 ს-მდე.

ტელეფონი რედაქციისა და კონტორისა 15—73

დღეს:

ცნობები:

გუშინ, ნაშუადღევის 2 საათზე ტრაპიზონისკენ სახაზო დელეგაცია გაემგზავრა.—ერევნის გუბერნიაში მაჰმადიანთა და [illegible] ბრძოლა გრძელდება.—ამიერ-კავკასიის კომისარიატის ჯარმა თათრებს ორი დღის განმავლობაში გზაზე მოძრაობის განახლება მოსთხოვა.

წერილები:

ა. ასათიანი. მავნე პოლიტიკა.

ზ. ამირეჯიბი. სეიმი.

ია. [illegible]. ფუტურისტების წინამორბედნი.

ბარონ დე-კანი. „მოქცევა ქართლისა“ (პატარა ფელეტონი).

კორესპონდენცია. სვანეთიდან.

ამიერ-კავკასიის სეიმის ანგარიში.

„საქართველოს“ კონტორა

აცხადებს, რომ 20 თებერვლიდან გაზეთი ეღირება თბილისში და პროვინციაში 30 კაპ., ხოლო რკინის გზის სადგურებზე 35 კაპ.

საქართველოს ეროვნულ-დემოკრატიულ პარტიის

მთავარი კომიტეტი

იმყოფება სასახლის ქუჩა № 5, (გაზეთ „საქართველოს“ რედაქციის ბინა). ღიაა ყოველ დღე დილის 10 საათიდან ნაშუადღევის 1 საათამდე და საღამოს 7—9 საათამდე. [illegible]

აცხადებს, რომ შემოწირულება საქართველოს ეროვნული ფონდის გასაძლიერებლად მიიღება ეროვნულ საბჭოს სამმართველოში, (ფრეილინის ქუჩა, 11, საკუთარი სახლი) დილის 11—3-მდე

დილის წარმოდგენა

ქართული კლუბი

ქართული დრამა. წარმოდგენა № 37.

კვირას 25 თებერვალს თბ. ქართ. დრ. დასის მიერ წარმოდგენილი იქნება შალვა დადიანის მონაწილეობით

სამშობლო

5 მოქმ. დ. ერისთავისა.

მონაწილეობენ—ქალნი: აბაშიძე ტ., დავითაშვილი ნ., ივერიელი ა. ვაჟნი: ზარდელი ვ., გვარაძე ნ., დადიანი შ., ზარდალიშვილი ი., თარხნიშვილი ი., იმნაძე გ., იმედაშვილი ა., კობახიძე ი., მატარაძე ვ., შალიკაშვილი ვ. ციციშვილი ნ.

დასაწყისი შუადღის 12 საათზე.

3—920—1

რეჟისორი ვ. ბარველი.

ქართული კლუბი

ქართული დრამა. წარმოდგენა № 38.

ორშაბათს 26 თებერვალს, 1918 წ. თბ. ქართ. დრ. დასის მიერ და ვ. გუნიას მონაწილეობით წარმოდგენილი იქნება

ალლუმი

4 მოქმ. ვ. გუნიასი.

მონაწილეობენ—ქალნი: აბაშიძე ტ., დავითაშვილი ნ., ქიქოძე ა., შოთაძე ა., ივერიელი ა., კავთელი ა., ჩერქეზიშვილი; ვაჟნი: აბაშიძე ვ., გუნია ვ., გვარაძე ნ., ზარდალიშვილი ი., თარხნიშვილი ი., იმნაძე გ., იმედაშვილი ა., ქიქოძე ი., კობახიძე ი., მატარაძე ვ., შალიკაშვილი ვ., ციციშვილი ქ.

რეჟისორი ვალ. შალიკაშვილი.

დასაწყისი საღამოს $7^1/_2$ საათზედ.

3—921—1

მავნე პოლიტიკა

ჩვენი მთავრობის გაზეთი „ერთობა“ გულახდილად გვიმჟღავნებს—ყოველივე იმას, რაც მოხდა: ჩვენ დიდი ხანია მოველოდით. მართლაც და რა გასაკვირველია, რომ რუსეთის ბოლშევიკები სხვის მიწა წყალს არიგებენ, რომ მითი თავისი ბატონობა ცოტა ხნით მაინც გააგრძელონ? ან ის გარემოება ხომ არ გვაკვირვებს, რომ ოსმალეთი და ყველა სახელმწიფო ოსმალეთის ადგილზე, სიამოვნებით დაეპატრონება არამც თუ ნახევარს საქართველოს, არამედ მთელს საქართველოსაც, თუ ის უპატრონოდ იქნება მიტოვებული. ჩვენს დროში კი როდესაც მთელი კაცობრიობა დარაზმულია ეროვნულად ცეცხლით და მახვილით, სიტყვით თუ საქმით ეროვნებათა ბედი სწყდება, უპატრონოდ უნდა ჩაითვალოს ის ქვეყანა, სადაც ბინადრობს ხალხი, რომელსაც ეროვნული მთლიანობა ჯერ კიდევ ვერ შეუქმნია. ერის დიდი ნაწილი ჯერ კიდევ ვერ ჰბედავს გამჟღავნებას, რომ ის, უწინარეს ყოვლისა, თავის თავს და თავის ინტერესებს ემსახურება. ზოგი ევროპის საქმეებზე იღწვის, ზოგი დარღვეულ რუსეთის ხელ-ახლა აშენებას სცდილობს. ზოგი კიდევ ვინ იცის ვის აწყობს და ვის აბედნიერებს. თავის დანგრეულს კერაზე ძვირად თუ ვინმე ზრუნავს და იღწვის. ვინ იტყვის, რომ სხვაზე ზრუნვა ცუდი იყოს, მახლობელთან და შორეულთან მტრობა სჯობდეს. პატარა ერი კი არა და დიდი იმპერიები დაიღუპება, თუ მას მტერი და მოყვარე ყველა აუმხედრდა. პატარა ერს მით უფრო ესაჭიროება მეზობლებთან თანხმობა და კეთილი განწყობილება. მაგრამ ნამდვილი თანხმობა და ერთობა მხოლოდ რეალურ ინტერესებზე ამოცენდება და მას ვერ შექმნის ინტერნაციონალზე და ყველა ქვეყნების დემოკრატიის ერთობის ქადაგი.

ჩვენს სოციალდემოკრატებს თავი მოაქვთ იმით, რომ ამიერ კავკასიაში, მათის მეოხებით, ეროვნული შუღლი და მტრობა ფეხს ვერ იკიდებს. ქართველ დემოკრატიას მაზავებელის როლს აკისრებენ. მაგრამ ხშირად საუკეთესო მაზავებელია თვით დავის გამოაშკარავება და გამომჟღავნება და არა მისი დროებით მიჩქმალვა და დაფარვა. განა სილაზე აგებული არ არის ის ვითომც და ამიერ კავკასიის დემოკრატიის ერთობა, რომლითაც მოაქვთ თავი ჩვენს სოციალდემოკრატებს? მეზობელ ერთა დემოკრატია ანგარიშს უწევს და ხშირად ემხრობა ჩვენს სოციალდემოკრატიას, ვინაიდან ჩვენი სოციალდემოკრატები ქართველი ერის რეალ ინტერესებს გვერდს უხვევენ და ამიერ კავკასიის ერთა საერთო ინტერესების ძიებას ალევენ მთელ თავის ძალღონეს. მაგრამ ქართველ დემოკრატიას ბოლოს და ბოლოს რომ მოსწყინდება ეს ბაბილონის გოდოლის შენება და ისიც, როგორც ყველა სხვა, შეუდგება თავის ინტერესების დაცვას და ამ ინტერესების მიხედვით სხვებთან შერიგებას და შეთანხმებას. ჩვენი მეზობლები ეროვნულად არიან დარაზმულნი და ყოველს საკითხს ისინი საკუთარი ეროვნული ინტერესის თვალთსაზრისით აშუქებენ. განა უფრო გარკვეული, უფრო რეალური არ იქნებოდა ჩვენი და მათ შორის საერთო პლატფორმა და საერთო ინტერესები, რომ ჩვენც ასევე ვიქცეოდეთ? როდესაც ჩვენი მეზობლები მხოლოდ თავის თავზე ზრუნავენ, ჩვენი სოციალ-დემოკრატია კიდევ ქართველ ერის რეალ ინტერესების განელებას სცდილობს და თითქოს ყველას ჰპატრონობს. მას ჰგონია, რომ ამით ის ჰქმნის ამიერ კავკასიის დემოკრატიის ერთობას და მთლიანობას.

ჩვენი სოციალ-დემოკრატების მოღვაწეობა ყველა კავკასიის ერებისთვის არის მისაღები და მხოლოდ ჩვენთვის მავნე და საზარალო. მათი პოლიტიკა ანელებს და ასუსტებს ქართველი ერის ეროვნულ ინტერესების დაცვას და მით სხვებს სრულს თავისუფლებას აძლევს თავის ეროვნული მიზნების განსახორციელებლად, ხშირად ქართველი ხალხის ხარჯზე.

ამის საუკეთესო საბუთს იძლევა ამიერ-კავკასიის დემოკრატიის უმაღლესი ორგანოები—კომისარიატი და „კრაევოი ცენტრი“. როგორც პირველის, ისე მეორის შემადგენლობა უმეტესად ინტერ-ნაციონალურია—ქართველი, რუსი, სომეხი, თურქები და სხ. ამასთანავე ახალ მთავრობის ამ უმაღლეს ორგანოებში ქართველ სოციალ-დემოკრატიის ჰეგემონია უდავოა და მათ ეს დიდათ ახარებს—ამიერ-კავკასიის დემოკრატია ჩვენ, მენშევიკებს მოგვყვებაო. მაგრამ ნუ

გიორგი, (ფაშა) ალექსანდრეს ალექსანდრეს ძენი ციციშვილნი, ეკატერინე, სერგო მიქამერიძენი შვილებითურთ; ივანე კიკნაძე შვილებით, მარიამ ალექსანდრეს ასული ხოზბერიძისა და მეუღლე მისი ვასილ ხოზბერიძე მწუხარებით აუწყებენ ნათესავთ და ნაცნობთ, რომ შაბათს, თებერვლის 24-ს, ნაშუადღევის 1 საათზე ქვაშვეთის წმ. გიორგის ეკლესიაში დანიშნულია სოფელ ლეთოდში ტრაგიკულად დაღუპულ

ალექსანდრეს, ელენეს, შალვას, ანას და ბარბარე

ციციშვილების

სულის მოსახსენებლად წირვა და პანაშვიდი.

1—1028—1

ნიკოლოზ დიმიტრის ძე მახარობლიძე, შვილები მისი მარგალიტა, ნინო და ეურანდუხტი, და მისი თებრო დიმიტრის ასული მახარობლიძე ამით აუწყებენ ნათესავთ და ნაცნობთ, რომ სოფ. ბაკურციხეში შაბათს, 24 თებერვალს, გადახდილ იქნება წირვა და პანაშვიდი პირველისთვის დაუვიწყარ მეუღლის, ხოლო დანარჩენთათვის უსაყვარლეს დედისა და რძლის

მარიამ (ასინეტა) იოსების ასულის

მახარობლიძისა.

წირვა დანიშნულია ბაკურციხეში, წმ. გიორგის ეკლესიაში.

1—1027—1

მწარმოებელთა კოოპერატივი,

„კახელ მევენახეთა კავშირთ-კავშირი“

ამით აუწყებს პატივცემულ საზოგადოებას, რომ მან უკვე მოაწყო წვრილად და ერთბაშად (ბითუმად) ბუნებრივი საუკეთესო

კახური ღვინით ვაჭრობა

წვრილად ღვინო იყიდება თბილისში გოლოვინის პრ. № 33 სახლი თამამშევისა ყოფილ „კუზნეცოვის“ სარდაფში.

ბითუმად ღვინო იყიდება კახეთში კავშირთ-კავშირის განკარგულებაში გადასულ მუკუზნის სახელმწიფო (ყოფილ საუფლისწულო) სარდაფებიდან.

ფოსტით მისამართი: თბილისში. გოლოვინის პრ. № 33 კახელ მევენახეთა კავშირთ-კავშირს.

კახეთში. ველისციხე მუკუზნის სარდაფი კახელ მევენახეთა კავშირთ-კავშირს.

ტელეგრაფით მისამართი: Тифлисъ «Союзъ».

ან Велисцихе «Союзъ».

(3—1025—3)

კანტორა—წიგნის მაღაზია

განათლება

უგზავნის თავის აგენტებს შემდეგ ჟურნალ-გაზეთებს: „საქართველოს“, „ერთობას“, „სახალხო საქმეს“, „ალიონს“, „თეატრი და ცხოვრებას“, „სოფლის მუშას“, „Борьба“-ს, „Республика“-ს „პრომეთეუს“ და სხვებს. კანტორაში იყიდება აგრეთვე შემდეგი ახლად გამოსული წიგნები: ნოე რამიშვილის „ისტორიული მატერიალიზმი“, ლეო ქიაჩელის მოთხრობა „ტარიელ გოლუა“, და რუსეთიდან მიღებული რუსული ბროშიურები. ფული უნდა გამოიგზავნოს შემდეგი მისამართით: Тифлисъ, почт. ящикъ № 96. Сильвестру Р. Таваркиладзе. ტელეფონის № 44.

5—919—1

ექიმი

მ. წინამძღვრიშვილი

ყ. ორდინატორი ხარკ. უნივ. და სამედიც. ინსტ.-ის შინაგან სნეულებათა კლინიკებისა. გულისა, ფილტვისა და სისხლის სნეულებიანს სპეციალურად. იღებს: დილით 10—12 საათამდე და საღამოს 5—7 საათამდე, ყოველ დღე, გარდა კვირისა. ელისაბედის ქუჩა № 7, ვორონცოვის ძეგლის ახლო, სასტუმრო „ბო-მონდის“ პირდაპირ.

თ—1018—3

ექიმი

დიმიტრი (რამინ) იოსების ძე

ჟორდანია

სწამლობს შინაგან და ვენერიულ ავათმყოფობით, სიფილისი და მისი შედეგები, სისხლ ნაკლებობა, ქრონიკული მალარია და ქრონიკული ტრიპერი საღამოს 5—7 საათ. კვირის გარდა. გორის ქუჩა № 6, დიდუბე. ტელეფონი 14—37

1თ—960—11

ბერლინის უნივერსიტეტის მედიცინის

დოქტორი

გ. გ. მეჰრაბიანცი

შინაგან ავადმყოფობა — ფილტვის — პლევრის და გულისა. ახალს რენტგენ-ელექტრო-სინათლის კაბინეტში, გამოკვლევა და წამლობა (ს.ი.) სხივებით. დიდი სოლენოიდი, განსაკუთრებული ნაკადები დ'არსონვალისა შინაგანის სნეულებისათვის, პნევმოტორაქსი. ავადმყოფებს იღებს ყოველ-დღე დილის 9—1 ს.-დე და საღამოს 5—7 ს., ბებუთოვის ქ., № 23, ტელეფ. № 7—92.

თ—986—17

დოქტორი მ-კაციაშვილი

მოსე ანთიმოსის ძე

კალანდარიშვილი

უმცროსი ექიმი თბ. კადეტთა კორპუსისა.

ბავშვთა, შინაგან და ქირურგიულ სნეულებიან ავადმყოფებს მიიღებს დილის 8—9-მდე საღამოს 5—7.

ტელეფ. № 17—21.

ექიმი

მ. ო. ზანდუკელი

ასისტენტი მოსკოვის სანატორიუმ-სამკურნალო ექ. ნ. მ. კიშკინისა.

იღებს შინაგან და ნერვების ავადმყ. (პსიხოტერაპია) სამშაბათობით, ოთხშაბათ., ხუთშაბ. და პარასკევ. 3—5 საათ, ოლღას ქუჩა № 22.

თ—989—16

ექიმი

დ. ი. ჯაფარიძე

მიიღებს შინაგანის ყურის ყელის და ცხვირის სნეულებიან ავადმყოფებს დილის 11 საათიდან ნაშუადღევის 1 საათამდე, საღამოს 5-დან 7-მდე. მისამართი: მადათოვის ქუჩა № 7. ალექსანდრეს ბაღის პირდაპირ.

თ—907—8

სამკურნალო კაბინეთი ექიმ

ალექსანდრე დავითის ძის

კეკელიასი

იღებს კანისა, ვენერიულის და სიფილისით ავადმყოფებს (914-ს და 606-ს შეშხაპუნება) ავადმყოფთა მიღება 5—8 საათამდე საღამოთი. მიხეილის პროსპექტი № 116 სასტუმრო „ნოე“-ს პირდაპირ ტელეფონი 14—28.

ჟორდანიას და აკ. ჩხენკელს თუ გაუგონიათ — ამ კომისარიატს და საბჭოებს მხოლოდ საქართველოს ორს გუბერნიაში აქვს განმგებლობა. დანარჩენი ამიერ-კავკასია მათ არავითარს ანგარიშს არ უწევს და თავიანთ ეროვნულს ცენტრებს ექვემდებარება. იქნებ ქართველ მენშევიკებისთვის არის სამაყო, რომ ისინი მეთაურობენ ამ რევოლიუციონურ ორგანოებს, მაგრამ ქართველი ერისთვის არ უნდა იყოს სახარბიელო, რომ მას ბატონობს ყველა ჯურის და ეროვნების წარმომადგენელნი მაშინ, როდესაც იმის მეზობლები მხოლოდ თავიანთ ეროვნულ ორგანოებს ემორჩილებიან.

ჩვენ მხოლოდ თვალებს ვიზვევთ და თავს ვიტყუვილებთ. ჩვენი გარეგნული მეთაურობა და გავლენა გვეკმაყოფილებს და გვავიწყდება, რომ ამით ვერც საქართველოს ავაშენებთ და ვერც ამიერ-კავკასიას.

მენშევიკების ამიერ-კავკასიური ორიენტაციაც ისეთვე უნიადაგოა, როგორიც აღმოჩნდა ევროპის და რუსეთის დემოკრატიის დაიმედება. ამასაც მოკლე დღე აქვს. პოლიტიკა, რომელიც ხალხის რეალ ინტერესებს არ ეყრდნობა, ხანგრძლივად ვერ იბატონებს. მაგრამ ასეთი პოლიტიკა, შესაძლოა კიდევ მრავალ უბედურობას შეგვამთხვევს, სანამ ის დაემხობოდეს. ჩვენს სოციალ-დემოკრატებს, შესაძლოა კიდევ მოუხდეთ გულახდილად აღიარება: ყოველივე იმისა, რაც მოხდა ჩვენ დიდი ხანია მოველოდითო.

ა. ახათაანი.

სეიმი და „ცენტრი"

ბოლშევიკურმა ზავმა და ბათომ—ყარს—არტაანის ამ ზავის პირობების ძალით ოსმალეთის ხელში გადასვლამ —ძირიან-ფესვიანად შეცვალა სეიმის ორიენტაცია. ერთის მხრივ ჩვენი ქვეყნის საარსებო ინტერესების გაყიდვამ, რაიც ჩაიდინეს ბოლშევიკებმა და მეორეს მხრივ იმ აღშფოთებამ, რომელიც გამოიწვია ამ ამბავმა—ბუნებრივად დაბადეს დამოუკიდებელ კავკასიის იდეა. ეს საკითხი უკვე შეტანილია სეიმის დღის წესრიგში. მაგრამ პირდაპირ გასაოცარია, რა ზანტათ ეპყრობა სეიმი ამ რთულ და ძირითად ... სეიმს ეს საკითხი უკვე 20 თებერვლის სხდომაზე უნდა განეხილა, მაგრამ „ავადმყოფობის" გამო, განხილვა 22 თებერვლისთვის გადიდო.

იმავე დროს მეტად სიმპტომატიური ამბები ხდება მეორე დაწესებულებაში, ეგრედ წოდებულ „კრაევოი ცენტრში", რომელიც, როგორც ყველას მოეხსენება, თავს ძალა-უფლების წყაროდ სთვლის. სეიმსა და ამ ცენტრს შორის რომ შეხლა-შემოხლა დაიწყებოდა, ეს ჩვენთვის ეჭვს გარეშე იყო, რადგანაც მოსული სეიმი და წამავალი ცენტრი იმ პატრონებს ჰგვანან, რომელთაგან ერთი იბარებს, მეორე კი აბარებს ერთგვარ პოლიტიკურ მემკვიდრეობას, და ცენტრმა თავისი უნდობლობა უკვე აშკარა ჰყო კიდეც თავის უკანასკნელ სხდომაზე. ცენტრმა აშკარად გაილაშქრა სეიმზე. სეიმის დამცველად ცენტრში ნ. ჟორდანია გამოვიდა და ჯერ-ჯერობით მიღებულ იქმნა მისივე რეზოლიუცია სეიმის შესახებ—მაგრამ ყველანაირი საფუძველი გვაქვს ვიფიქროთ, რომ ცენტრში სეიმის უკმაყოფილება უფრო გაძლიერდება და შეაფერხებს სეიმის მუშაობას.

რა არის მიზეზი იმ უკმაყოფილებისა, რომელსაც იჩენს ცენტრი სეიმისადმი? ერთის შეხედვით ვითომდის, რომ სეიმი მის მარჯვენა ფრთის გავლენის ქვეშ არის და ეს ერთგვარ საფრთხეს წარმოადგენს რევოლიუციისთვის. ამას არ უარყოფს არც ნ. ჟორდანია. მაგრამ ის აღიარებს მეორე დებულებასაც, ჩვენის აზრით სწორს და უფრო პარლამენტარულს, რომელიც იმაში მდგომარეობს, მისივე სიტყვებით რომ ვსთქვათ, რომ „თუ გვსურს წარმომადგენლობითი დაწესებულება, უნდა დავჯერდეთ ისეთს, როგორც თვით ხალხი იძლევა". ჩვენ ვერ წარმოგვიდგენია, რომ ასეთი პოლიტიკური ჭეშმარიტება არ ესმოდეთ სეიმის მოწინააღმდეგე ცენტრის წევრებს, და რადგანაც ისინი მაინც უნდობლად უცქერიან სეიმს, იძულებული ვართ სხვაგან ვეძებოთ ამ უკმაყოფილების მიზეზი. სეიმთან უთანხმოდ ცენტრის ფრთა შეუძლებელი არსებობა და მოქმედება—ცხადია, შეუძლებელია. ეს არის მთავარი და ობიექტიური მიზეზი ცენტრის უკმაყოფილებისა, მაგრამ ამას გარდა არსებობს სხვა მიზეზებიც, რომლებსაც ობიექტივობასთან საერთო არაფერი აქვთ. საქმე იმაშია, რომ ამიერ-კავკასიის ცენტრი, მარტო რევოლიუციონური ცენტრი არ იყო. იგი აღმოცენდა არა მარტო დემოკრატიულ ნიადაგზე, არამედ რევოლიუციის მთლიანობის ნიადაგზედაც. აქედან ერთი ნაბიჯია რუსეთის მთლიანობის პრინციპთან. და თუ მხედველობაში მივიღებთ იმას, რომ ცენტრში მრავლად არიან რუსი სოციალისტები, რომლებმაც სოციალიზმის და რევოლიუციონერობის ბევრი რამ დაჰკარგეს, მაგრამ თავიანთი რუსული ჩამომავლობა და ველიკორუსული იდეები არ დაუკარგავთ, ცხადი იქნება ჩვენთვის, თუ რად არიან ისინი სეიმის წინააღმდეგ. მათ კვლავ უნდათ ეგრედ წოდებული ერთი რევოლიუციონური ფრონტი—ესე იგი ერთი განუყოფელი რუსეთი და ამიტომაც გამოაქვთ დადგენილება, რომ კავკასიის მუშათა, გლეხთა და ჯარისკაცთა საბჭოებმა ისევ გაგზავნონ თავიანთი წარმომადგენლები ყრილობაზე, რომელსაც იწვევენ ამ ახლო ხანში მოსკოვში. ამრიგად, იმ დროს, როდესაც სეიმმა დღე-დღეზე კავკასიის დამოუკიდებლობა უნდა გამოაცხადოს, „ცენტრი" კავკასიას ისევ რუსეთისკენ ეზიდება. ასეთი პოზიცია ჰქმნის არა მარტო რევოლიუციონურ განსხვავებას სეიმსა და ცენტრს შორის, არამედ პოლიტიკურსაც და ამიტომ არის საჭირო, რომ სეიმმა დროით გადაწყვიტოს საკითხი კავკასიის დამოუკიდებლობის შესახებ და თუ ცენტრს აქვს უფლება „ისაუბროს" სეიმზე, სეიმსაც უნდა ჰქონდეს უფლება ისაუბროს ცენტრზე, როგორც რევოლიუციონურ, მაგრამ ცენტრალისტურ და ველიკორუსულ დაწესებულებაზე.

შ. ამირეჯიბი.

ზავის გარშემო

ზავი ოსმალეთთან

ოსმალთა დელეგაციის წამოსვლა

ბათუმის ციხის კომენდანტი თებერვლის 21-ს თარიღით შემდეგს იტყობინება: „ვახიბ-ფაშას სახელობაზე გამოგზავნილი შეიკეჭპორის დეპეშა მივიღე. დღეს რაუზმი-ბეის გადავეცი". ღამის 3 საათზე იგივე დეპეშა ნადმოსნით გადაეცა ტრაპიზონში გენერალ ... ოსმალთა მესამე ლაშქრის უფროსისგან ოფიცერი მოვიდა და მაცნობა: ოსმალთა დელეგატები კერასუნდიდან და სტამბოლიდან ხვალ გამოემგზავრებიან. ტრაპიზონში მოვლენ მარტის 7-ში (ახალი სტილით).

ომი

ოსმალთა შემოტევა

კავკასიის ფრონტი.

თებერვლის 18

თებერვლის 18-ს არზრუმის მიმართულებით სოფელ აბდულ-ანდირთან (ილიჯის ჩრდილო-დასავლეთით 10 ვერსის მანძილზე) და სოფელ ტაკუმ დარახისთან (არზრუმის ხმელეთ-დასავლეთით 15 ვერსის მანძილზე) სროლაა. მოხალისენი შეტევაზე გადავიდნენ და ქურთები გაჰფანტეს.

თებერვლის 19.

თებერვლის 19 იმავე მიმართულებით ჩვენი ქვეითა რაზმი ცხენოსნები და არტილერია სოფელ აგადირთან (ილიჯის დასავლეთით 6 ვერსის მანძილზე) შეხვდა ოსმალთა შერეული რაზმი, რაზმში ცხენოსანთა და ქვეითების რიცხვი 1900 აღწევდა. გაჩაღდა ბრძოლა. მტერი გავდევნეთ ჩრდილოეთისაკენ და სოფელი დავიჭირეთ.

მოგვიკლეს სომეხთა მეოთლე პოლკის პოლპორუჩიკი ლიუბომუდროვი, დაგვიჭრეს ორი მსროლელი. იმავე დღეს ოსმალთა მთელი როტა დაეცა სოფელ უზნის (ილიჯის ჩრდილოეთით 8 ვერსის მანძილზე), მაგრამ მოვიგერიეთ ხნისის მიმართულებით სოფელ ავრანთან და აჩრიანთან (ტოლეკის ხიდის ჩრდილოეთით) ჩვენ ნაწილებმა სროლა აუტეხეს ოსმალთა აჯკერებს და ქურთებს.

სხვა მიმართულებებიდან ცნობები არ მოგვსვლია თებერვლის 21-ს ახალი ცნობები არ მიგვიღია.

შტაბლოვი.

ცნობა არზრუმიდან.

ხნისის მიმართულებით ოსმალთა შემოტევა შეჩერდა. ჩვენები წინ იწევენ. ახლა ტი ოსმალების ხელშია. ჩვენებს იგი არ აუღიათ. არზრუმში მშვიდობიანობაა. ჩვენები 10 ვერსით არია წინ წაწეულნი.

ბოლშევიკების დიქტატურა

პეტროგრადში

ექს-მინისტრების სამყოფი

ბოლშევიკები დღესაც საიდუმლოდ ინახავენ თუ სად არიან დაპატიმრებული მინისტრები ა. კონოვალოვი, ს. ტრეტიაკოვი, ვ. პარტაშევი და ს. სმირნოვი. ავადმყოფ ექს-მინისტრებისთვის ამას წინედ ადგილი გამოუყვეს ლიით.

ფულის გზავნა საზღვარგარედ

პეტროგრადიდან ფული საზღვარგარედ უკვე იგზავნება, რასაკვირველია, მხოლოდ გაჭირვებულ რუს მოქალაქეებისათვის. გაგზავნა მხოლოდ ორც თუმნამდე შეიძლება.

საიდუმლო ფოსტამტის აღმოჩენა

ბოლშევიკებმა პეტროგრადში საიდუმლო პოსტამტი აღმოაჩინეს. იგი დაუარსებიათ საბჭოთა მთავრობის მოწინააღმდეგეებს. აღმოაჩინიათ მიწერ-მოწერის საბუთები სამხრეთთან. ამის გამო დაუტუსაღებიათ რამდენიმე მოხული აფიცერი და ჯარისკაცი.

ახალი გაზეთი

გარეშე საქმეთა კომისარიატი შეუდგა პეტროგრადში ახალ გაზეთის გამოცემას სამხრეთ სლოვენთა შორის ინტერნაციონალ იდეების გასავრცელებლად.

გერმანული საქონელი

ამ უკანასკნელ დღეებში ვარშავის სადგურში გერმანულ საქონლის ბაზრად გადაიქცა, ჰყიდიან დვინსკიდან მოზიდულ საქონელს: ფეხსაცმელს, გალანტერიას და მანუფაქტურას. საქონელი მეტად იაფ ფასებში იყიდება. მაგალითად, კოჭის ძაფი 7—8 კაპიკად ფასობს.

მოსკოვში

ეროვნულ განძების დაკარგვა

მოსკოვის საგამომძიებლო კომისიამ ძეგლების დამცველ კომისიამ რამდენიმე მიმართა რუსეთის ხალხს და საზღვარ-გარეთ—ხელი შეუწყონ იმ ეროვნულ ნივთეულობის აღმოჩენაში რომელიც შეგროვილია 7 საუკუნის განმავლობაში.

პროვინციაში

80,000 მანეთის გატაცება

როსტოვში კამენსკოიდან აცნობინებენ, რომ ბოლშევიკების ბატონობის დროს, იქ, ორმა გერმანელმა ტყვემ სახაზინოთ გამგეობიდან 80,000 მანეთი გაიტაცა.

ალექსანდრეს ძეგლის ჩამოგდება

ეკატერინბურგში ჩამოხსნეს, ალექსანდრე მე II-ეს ძეგლი და მის ნაცვლად აღმართეს ძეგლი თავისუფლებისა.

შიმშილობა ფერგანში

პეტროგრადში მოსული ცნობით, ფერგანში საშინელი შიმშილობაა. ხალხი პირდაპირ იხოცება უპურობით. რამდენიმე გირვანქა სიმინდისთვის, ჰყიდიან ცოლშვილს. იკვებებიან საქონლის პატივით და სხ.

ჩრდილო-კავკასიაში

ნოვოჩერკასკი და როსტოვი ბოლშევიკების ხელშია. მოხალისეთა რაზმი ბოგაევსკის იმყოფება. სარევოლუციო ჯარების კომისარმა ნიდელკომ, ფოსტა-ტელეგრაფის კონტორაში (ნოვოჩერკასკში) განკარგულება მოახდინა, რომ აღარ იქნას გადაცემული სადაზვერო ატამანის ბრძანებები. როსტოვი ბოლშევიკების სასტიკ კონტროლშია. ქალაქს 12 მილიონი კონტრიბუცია აძევს. ქალაქის გამგეობა განდევნილია ჯარის მიერ. ჰხოცავენ ყოველად უდანაშაულო ხალხს. მუშებში უთანხმოებაა. პიატიგორსკის საოლქო ყრილობაზე 600 დელეგატი დაესწრო, მათში 150 ოსია. ყაბარდოელები და ყუმუხელები ცოტა ჩვენი სულ არ დაესწრნენ. კავკავში ინგუშებთან შეტაკება მომზადდა. უკანასკნელნი ქალაქს სტოვებენ.

უკრაინა

მიტროპოლიტი ვლადიმერის მოკვლა

კიევში მოჰკლეს, საქართველოს ნაექსარხოსალი — მიტროპოლიტი ვლადიმერი.

ეროვნული საკითხი

პოლონურ კომიტეტის გადადგომა

პეტ. დეპ. სააგენტო გვატყობინებს: ხელთ იგდეს ციურიხიდან მოსული რადიო, რომლითაც ირკვევა პოლონურ კომიტეტის გადადგომა. გადადგომა გამოიწვია ზავის პირობათა უთანხმოებით, ვენიდან მოსული დეპეშა გვამცნობს რომ უკრაინასა და ცენტრალ სახელმწიფოთა შორის დადებულ ზავის გამო პოლონეთში დიდი მღელვარებაა. გაიმართა საპროტესტო დემონსტრაციები ხოლმჩანის, კელეცის, ლიუბლინის გუბერნიათა უკრაინის ხელში გადაცემის წინააღმდეგ. პოლონური ოპოზიცია დღითი დღე მწვავდება.

ფინლიანდიაში

მოლაპარაკება ფინეთის ახალ მთავრობასთან

„რუსკოე ვედ." გადმოგვცემს, რომ სამოქალაქო ომის შესაჩერებლად ფინეთის სენატის დეპუტაცია უკვე შეუდგა მოლაპარაკებას ახალ ფინურ მთავრობის მეთაურ მანერთან. მომრიგებლად გამოდიან სეიმის მემარცხენე ჯგუფის წევრები. სისხლის ღვრის შესაჩერებლად გონიერი მოითხოვს მუშათა და გლეხთა მთავრობის ერთხმად აღიარებას.

მანნერჰეიმის განცხადება

ჟურნალისტებთან საუბრის დროს, რუსის სამსახურში მყოფმა და თეთრი გვარდიის წინამძღოლმა გენერალ მანნერჰეიმმა განაცხადა, რომ წითელ გვარდიელების დამარცხების და კანონიერ მთავრობის აღდგენის იმედს არ ჰკარგავს.

შინაურ საქმეთა მოწესრიგება

გამოცემულია დროებითი კანონი ფინლიანდიის შინაურ მართველობის მოწესრიგების შესახებ. უქმდება ყველა ადმინისტრატიული ორგანოები, მათი ფუნქციები კი მუშათა ორგანიზაციების ორგანოების ხელში გადადის. ყველა თანამდებობის პირნი აირჩევიან მხოლოდ ერთი წლის ვადით.

ეკონომიური ცხოვრება

ნახშირის დაგროვება

არხანგელსკში დაგროვდა 18 მილიონი ფუთი ქვირთი და 16 მილიონი ფუთი ნახშირი.

ვლადივოსტოკშიც დღემდე ინახება 38 მილიონი ფუთი ტვირთი.

სამუშაოდან წასვლა

დონის ბასეინში, მუშებმა დასტოვეს მაღაროები, რომელთა მდგომარეობაც ფრიად კატასტროფულია.

უკანასკნელი დეპეშები

თებერვლის 21 ერევნიდან იქაურ რაზმის უფროსმა პოლკ. ფირუმოვმა შინაგან საქმეთა კომისარს შეატყობინა, რომ თათრები კვლავინდებურად თავს ესხმიან მიმავალ ეშელონებს და აგრეთვე სამგზავრო, საბარგო და სასანიტარო მატარებლებს. შეიარაღებულმა დელეგაციამ ვერაფერი გააწყო და უკან დაბრუნდა, შეიარაღებული ბრბოები არბევენ სადგურებს. ერევანთან ყოველივე ურთიერთობა შესწყდა. ქალაქი სრულიად მოწყვეტილია. მშვიდობიანობის ჩამოსაგდებად ყუმარლიუსკენ გაგზავნილ მაჰმადიანთა დელეგაციას სროლა აუტეხეს; ამიტომ დელეგაცია იძულებული გახდა უკან დაბრუნებულიყო. უკანასკნელ დღეებში თათრებმა თავი მოიყარეს ულუხანლუსა და ალამაზლუს რაიონში, სადაც ეშელონებს ებრძვიან. რადგანაც თათრებმა მორჩილებაზე უარი განაცხადეს და თვალსაზრისის შეწყვეტა არ მოინდომეს, რაზმის უფროსი პოლკ. ფირუმოვი თანახმად შინაგან საქმეთა კომისარის დეპეშის შინაარსისა იძულებული გახდა შეიარაღებული ძალით აღედგინა წესიერება აღნიშნულ რაიონებში. სადგური და სოფელი ულუხანლუ ამ ჟამად ფირუმოვს უპყრია. მან უკვე ზომები მიიღო რკინის გზით და ტელეგრაფით ურთიერთობის აღსადგენად და თათრებს ულტიმატუმი წარუდგინა 48 საათის განმავლობაში თვითონ აღადგინონ წესიერება. სადგ. დავალუზე მომწყვდეულია იქაური მეციხოვნე ჯარი. თუ ულტიმატუმი არ იქმნა შესრულებული, ფირუმოვი თათრების წინააღმდეგ ჯარს გაგზავნის. ფირუმოვის რაზმში უკანასკნელ შეტაკების დროს მოკლულია 2 აფიცერი და 9 ჯარის კაცი, დაჭრილია 2 აფიცერი 37 ჯარისკაცი.

ერევნის გუბერნიის კომისარი თებერვლის 21-ის თარიღით ამიერ კავკასიის კომისარიატს აცნობებს, რომ ქალაქში დილით სროლა იყო, რომელიც მალე შეწყდა. 11 საათზე მოხდა კომისარიატის კრება რევოლიუციონურ ორგანიზაციების და ქალაქის თვითმართველობის წარმომადგენლების მონაწილეობით. კრებამ დაადგინა შესდგეს სამხედრო სარევოლიუციო სასამართლოები მოქალაქეთათვის და სამხედრო პირთათვის ცალკ-ცალკე. სასამართლოში შევა 7 კაცი (3 სომეხი, 3 თათარი და 1 რუსი). ამ კრებაზე მაჰმადიანთა ეროვნულ საბჭოს წარმომადგენლებმა ოფიციალად განაცხადეს, რომ მას შეძლება არა აქვს შეიარაღებული ბრბოები დააწყნაროს და ამიტომ ითხოვს სომხურ პოლკების დახმარებას ამ საქმეში. კრებამ დაადგინა ბრბოების დასაწყნარებლად მიმავალ სამხედრო რაზმებს თან წაჰყვეს მძლავრონ მაჰმადიანთა სამშვიდობო დელეგაცია, რომელმაც ბრბოები უნდა დაიყოლიოს წესიერების აღსადგენად. დილით ქალაქში სროლა აღარ ყოფილა. ამ ჟამად სრული სიწყნარეა. ღამე სომხები თავის რაიონში მიყოლილ მაჰმადიანებს იარაღით იცავდნენ. ასევე მოიქცნენ მაჰმადიანები. დილას ერთი ერთმანეთს „ტყვეები" უვნებლად დაუბრუნეს. იმედია, რომ ეს ამბები მშვიდობიანად დაგვირგვინდება.

—

თებერვლის 21-ის თარიღით განჯიდან საზოგადო წესრიგის დაცვის კომისიის თავმჯდომარე ხასმამედოვი იტყობინება, რომ ელიზავეტპოლის წესიერების დასამყარებლად გაგზავნილ ქერიმ-ბეგ-ხალილ-ბეგოვის სიტყვით იქაურ მშვიდობიან მცხოვრებლებს, თათრებს შეიარაღებული ბრბო თავს დაესხა სრულიად უმიზეზოდ, მათი სოფლები გადასწვა და მცხოვრებნი გაძარცვა. რამდენიმე ასი კაცი მოკლულია და დაჭრილია. ამან მცხოვრებნი ძალიან აღელვა. მათ გადაწყვიტეს არავითარ შემთხვევაში არც ერთი ეშელონი აღარ გაუშვან ალექსანდროპოლისკენ და მოითხოვენ ამიერ-კავკასიის კომისარიატმაც მსგავსი განკარგულება გასცეს.

—

განჯიდან ხასმამედოვი ჯავშნიან მატარებლის გაგზავნას თხოულობს.

—

ინგლისის ელჩი პეტროგრადში განუცხადებია, რომ ინგლისის მთავრობა არა სცნობს რუსეთის ცალკე ოლქების მიერ ცენტრალ სახელმწიფოებთან დადებულ საზავო ხელშეკრულებებს. ეს განცხადება ... ცენტრალ სახელმწიფოებს ... დადებულ საზავო ხელშეკრულებას გამოუწვევია.

გაზეთი და პარტიის ხაორგანიზაციო ხაქმე არა ჩვეულებრივ ხარჯებს მოითხოვს. ყოველი პარტიის წევრი ვალდებულია პარტიას ნივთიერი დახმარება აღმოუჩინოს.

წინაპარნი და მამამთავარნი ფუტურისტებისა*)

ძლიერი, ზომიერი, ნიჭიერად შერჩეული სიმბოლიზმი რომ სჭარბობს, სასურველი და შემოქმედების გამოღრმავებული მხატვრული ხერხია,—ამას დღეს მაინც არავინ არ უარჰყოფს.

დეკადენტობა და ფუტურიზმზე კი დღესაც ორი სრულიად საწინააღმდეგო შეხედულება არსებობს ესთეტიკოსების, ფსიქოლოგების, ფსიქიატრების და თვით ჩვეულებრივი, მორიგი მკითხველების შორისაც.

ამ მიმართულების მომხრენი ვარაუდებით ამტკიცებენ, რომ დეკადენტობა, განსაკუთრებით ფუტურიზმი, გაბედული და ახალი სიტყვაა ესთეტიკის სამყაროებულში; რომ იგი ბუნებრივი რეაქციაა წინაღმდეგ გაცვეთილ-მობეზრებულ და მოყირჭებულ არსებულ მხატვრულ ფორმისა; რომ ის თავისუფალი, ლაღი და ახალგაზრდური შინაგანი დგება პოეზიის სამყაროში; რომ ის გმირული ყიჟინა, შეუპოვარი ბრძოლაა ძველის შემოქმედების დასამხობად და ახალის, ცოცხალის დასამყარებლად; რომ ის უტყუარი გამოხატულებაა იმ ცვლებადობისა და დაუდგრომელ ნგრევა-შენების პროცესისა, რომელიც თავბრუდამხვევი სისწრაფით სწარმოებს კაპიტალურ ხანაში და რომ ეს საერთოდ სიძრიხული ახალის, მერმისის, მომავლის ხელოვნებისა და სხვა და სხვა.

— მოწინააღმდეგენი კი არანაკლებ ენერგიით ამტკიცებენ, რომ დიდი უმრავლესობა დღემდის მომქმედი დეკადენტ-ფუტურისტებისა იმ ზომამდის მოკლებულნი არიან ნიჭიერების ნაშან-წყალს, ისეთს არარაობას წარმოადგენენ, ისეთი უხიაკო და პრეტენციოზულია მათი ცდა და შემოქმედება, რომ სამართლიანად უნდა ჩაითვალოს ეს ლიტერატურული მიმდინარეობა პატოლოგიურ მოვლენათ ხელოვნებაში.

ზოგნი კი უფრო ღრმადა სვამენ საკითხს: შესაძლებელია, ამბობენ ისინი, რომ ეს ახალი მოძრაობა იყოს ნიშანდობლივი სიმპტომი თვით საზოგადოების ავადმყოფურ მდგომარეობისა და მისი სასიკვდილოდ გამზადებისა (მაქ. ნორდაუ).

ერთი საზღვარგარეთელი ექიმი—ფსიქიატრი გადაჭრით ამბობს, რომ რთული ორგანიული და სოციალური მიზეზებისა გამო ჩვენს თანამედროვე ხანას ახასიათებს არაჩვეულებრივი გაძლიერება და გავრცელება ნერვულ-ფსიქიური გადაგვარებისა, რაც აშკარად გამოიხატება ცხოვრების ყოველს სფეროში, კერძოდ ლიტერატურაში და ხელოვნებაში; რომ ყველა, ცოტათ თუ ბევრად, ორიგინალურ და თვალსაჩინო ნაწარმოებს, ნატურალურ რომანიდგან დაწყებული დეკადენტობამდე, ახის გადაგვარების და ღრმა სოციალურ დეგენერაციის აშკარა ბეჭედი და სხ. რასაკვირველია, დიდი სიფრთხილე და დიდი დაკვირვებაა საჭირო, როდესაც ვიწყებთ უბედობა მსჯელობა ასეთ ახალ, ჯერ კიდევ დაუთავრებელ-დაუსრულებელ, მხატვრულ მოვლენაზე. კერძოდ, დიდად საჭიროა ხელმძღვანელობა ამ მიმდინარეობის განსაკუთრებული—ფსიქიატრია და ფსიქოპატოლოგიის—საზომით გაზომვა. მაგრამ ისიც ეჭვს გარეშეა, რომ ნაჩვენები მოვლენა მომეტებულს შემთხვევაში ისეთს მახინჯს ფორმებში სახიერდება და გამოითქმის, რომ აუცილებლად საჭიროა ფსიქიატრის დახმარებაც, რათა ყოველმხრივ და ძირითადათ გამოირკვეს მისი შინაარსი და ხასიათი.

არ უნდა დავმალოთ, რომ შესაძლებელია დღეს ჩვენ ამ ახალ მხატვრულ ნაკადის მიმდინარეობა გვეჩვენება მღვრიედ მხოლოდ იმ მიზეზთა გამო, რა მიზეზითაც მღვრიე და ქაფიანია მთის წყარო, რომელიც, შევა თუ არა დაწყნარებულ და ფართე ფსკერში, თვით გადაიქცევა დაწმენდილ და ნათელ მდინარედ. შესაძლებელია, რომ ის უცნაურობა და უხია-

*) ლიტერატურისა და ესტეტიკის საგანზე რედაქცია უფლებას აძლევს სხვა და სხვა მიმდინარეობათა წარმომადგენელთ თავიანთ აზრი გამოსთქვან.

ქრონიკა

თბილისი.

◆ **საზავო დელეგაციის გამგზავრება.** გუშინ შუადღისას დაახლოვებით 2 საათზე, სპეციალური მატარებლით, ტრაპიზონისაკენ გაემგზავრა ამიერ-კავკასიის საზავო დელეგაცია, რომელშიაც შედის სეიმის 12 წევრი თავიანთი მდივნებით და სხვა და სხვა დაწესებულებათა მოხელენი, დაახლოვებით დელეგაციის შემადგენლობაში შედის 70 კაცი.

◆ **ქართველთა ეშელონის ჩამოსვლა კიევიდან.** ამ დღეებში კიევიდან მოვიდა ქართველ-სომეხთა ეშელონი კიკუაძის მეთაურობით. ეშელონს გზაში ბევრი უსიამოვნება და გაჭირვება შეხვედრიათ. ეშელონში 1100-ზე მეტი კაცი, ქალი და ბავშვი ყოფილა.

◆ **ეროვნულ საბჭოს მიტინგი.** გუშინ შუადღისას ქართულ კლუბში შესდგა ეროვნულ საბჭოს მიერ მოწვეული დიდი მიტინგი, რომელზედაც სიტყვები წარმოსთქვეს სხვა და სხვა პარტიების წარმომადგენლებმა.

◆ **დადიანიშვილის ცხედრის მოხვენება.** გუშინ შუადღის უკან თბილისში ჩამოასვენეს დადიანიშვილის ცხედარი, რომლის დასახვედრადაც მცხეთაში გაემგზავრა თბილისის საგუბერნიო კომიტეტის შემადგენლობა.

◆ **დადიანიშვილის მკვლელობის მიზეზი.** დადიანიშვილის მოკვლის ამბავს კავკავში აღმოუჩენიათ, რომ მის კაბინეტიდან მკვლელებს თან წაუღიათ ის პირობის ქაღალდები, რომლებიც დადიანიშვილმა ხორბლის გამყიდველებთან შეჰკრა, ამიტომ ფიქრობენ, რომ მკვლელობა ხორბლის გამყიდველების მიერ იყო მოწყობილი.

◆ **თბილისის ქართველ ვაჭარმრეწველთა კავშირი.** თბილისის ქართველ ვაჭართა და მრეწველთა კავშირის წესდება უკვე დაამტკიცა ოლქის სასამართლომ. კავშირის მიზანია: იყო-

ლიის წარმომადგენლები ვაჭრობისა და მრეწველობის სხვადასხვა დაწესებულებაში, მიიღონ ზომები როგორც პროფესიონალური კავშირების ისე სავაჭრო-სამრეწველო საქმეების დაარსებაში, გამართონ მუზეუმი, ლაბორატორიები, გამოფენები, შეკრიბონ და გამოაქვეყნონ ცნობები ეკონომიური ცხოვრების სფეროდან და სხვა. წევრნი იხდიან საწევრო გადასახადს ერთდროულად 25 მან. და წლიურად 15 მან. ამ დღეებში ეს წესდება დაიბეჭდება ქართულად და დარიგდება როგორც თბილისში ისე პროვინციაში. როცა კავშირში ჩაეწერება საკმაო რიცხვი, მაშინ მოწვეულ იქნება საზოგადო კრება ადმინისტრაციის ასარჩევად. ჯერჯერობით დაწვრილებითი ცნობების მიღება შეიძლება ამიერკავკასიის ბანკის გამგესთან, იას. ლორთქიფანიძესთან.

◆ **ამიერ კავკასიის მეთამბაქოეთა ბიურო.** ამიერ კავკასიის კოოპერატივეთა გამგეობასთან შეთანხმებით, ყველა იმ კოოპერატიულ კავშირთა წარმომადგენლებს და მეთამბაქოეთა ორგანიზაციებს, რომელთაც ცნობაც აქვთ დაგზავნილი სთხოვს ცირკულიარის თანახმად დაესწრნენ მეთამბაქოეთა ყრილობას, რომელიც თბილისში უნდა შესდგეს პირველ მარტს. მისამართი: ქ. თბილისი მიხაილოვის პროსპექტი № 178.

◆ **უპატრონოდ დარჩენილი საეკლესიო ქონება.** ბორჩალოს სამიტროპოლიტო საბჭოს რწმუნებულმა მღვდელმა კონსტანტინე კავკასიძემ საქართველოს ეროვნულ საბჭოს წერილობით მოახსენა, რომ მრავალ მილიონად ღირებული ქონება ქართული ეკლესიისა, სახელდობრ „მცირე ურუთი“-ს ქარხანა, ტყე და გამზადებული მასალა უპატრონოდაა მიტოვებული და ნაწილ-ნაწილად იტაცებენ [illegible]. კავკასიძე სთხოვს ეროვნულ საბჭოს მიიღოს რამიე ზომები ქონების დასაცავად. ხსენებული მოხსენება გადაეცა ეროვნულ საბჭოს სამეურნეო სექციას შესაფერი ზომების მისაღებად.

◆ **ხალიმხანტიკო დღესასწაული.** სავარჯიშო საზოგადოება „ამირანი“ მარტის 6 ჰმართავს [illegible]-მუსიკალურ საღამოს ქართულ კლუბში.

ბაშკიჩეთი (ბორჩ. მაზრა)

◆ **თათრები ქართველების წინააღმდეგ.** ადგილობრივ მაჰმადიანობას განუზრახავს თავს დაესხას ქართულ სოფლებს: ყულარს, მაჯას და ყალამსაროვკას. ზემოხსენებულ სოფლებს იარაღი არა აქვთ და შველას ითხოვენ.

განჯა

◆ **ანარქია და შიმშილი.** ქალაქში ანარქია და ქაოტიური მდგომარეობა. წესიერება ყოველ ნაბიჯზე ირღვევა. ქალაქის გამგეობამ ყველა საქმეებს თავი გაანება დროებით და ანარქიასთან ბრძოლას აწარმოებს. ქალაქში პური თითქმის სრულიად აღარ მოიპოვება. მოსალოდნელია შიმშილი.

სასურსათო საქმეები

◆ **ფქვილის რეკვიზიცია.** ქალაქთა კავშირის განყოფილებამ ამასწინად თბილისის განყოფილებას 200 ტომარა ფქვილი გამოუგზავნა. ბაქოს მუშათა და ჯარის-კაცთა დეპუტატთა საბჭოს ამ ფქვილისთვის რეკვიზიცია უქნია და თბილისისკენ არ გამოუშვია.

◆ **სურსათი.** თებერვლის 21 თბილისის საგუბერნიო სასურსათო კომიტეტს გორიდან მოუვიდა 2 ვაგონი ფქვილი.

◆ **დარიალის ხეობით სურსათის გადმოზიდვა.** ქალაქთა კავშირის კავკასიის განყოფილებამ მოაწყო საგზაო რაზმები საქართველოს [illegible] სურსათის გადმოსაზიდათ. ამ რაზმის განკარგულებაში იქნება საბარგო ავტომობილების გარდა ცხენების ქარავნები.

◆ **კერძოდ სურსათის გადმოზიდვის აღკრძალვა.** კავკასიის მეციხოვნე ჯარის უფროსმა გენერალმა დარიალში საგანგებო საგუშაგო დააწესა, რომელიც გარდა სასურსათო კომიტეტებისა არავის სურსათს არ გამოუშვებს აქეთ.

პარტიული ცხოვრება

◆ **ეროვნულ-დემოკრატიულ პარტიის თბილისის კომიტეტის კრება.** შაბათს, 17 თებერვალს, სამეურნეო ბანკის შენობაში პართენ გოთუას თავმჯდომარეობით და მთავარი კომიტეტის წევრთა თანადასწრებით მოხდა თბილისის კომიტეტის და ყველა საუბნო კომიტეტების კრება თბილისის კომიტეტისა და საორგანიზაციო კითხვების შესახებ. კრებამ დიდი ხნის მსჯელობის შემდეგ გამოიტანა შემდეგი რეზოლუციები:

1) თბილისის კომიტეტი უნდა არსებობდეს, როგორც რაიონების მუშაობის შემაერთებელი.

2) მოწვეულ იქმნან საქალაქო კომიტეტის წევრნი 25 თებერვალს, დღის 12 საათზე სამეურნეო ბანკის შენობაში, სადაც უნდა მოხსენდესთ ანგარიში თბილისის ძველი კომიტეტისა და არჩეულ უნდა იქმნენ წარმომადგენელნი თბილისის ახალ კომიტეტში.

3) თვით საზოგადო კრებამ უნდა გადასწყვიტოს წესი არჩევნებისა.

4) გაზეთ „საქართველო“-ს საჭიროებისათვის თბილისის კომიტეტების ყველა წევრებმა გადასწყვიტეს და დამსწრეებმაც მხარი დაუჭირეს თბილისის კომიტეტის თანხიდან გადაეცეს მთავარ კომიტეტს 7000 მანეთი.

5) გაზეთისთვის მუდმივი საშუალებების გამოსაძებნად არჩეული იქმნა სპეციალური კომისია, რომელშიდაც შედიან: ნოე ძიძიშვილი, დავით კალანდაძე, სოფრონ სხირტლაძე, სილოვან გიგიბერია და დიმიტრი დუმბაძე. ამასთანავე მათ კრებამ კოოპტაციის უფლება მიანიჭა.

◆ **ეროვნულ-დემ. პარტიის მეორე უბნის კრება.** შაბათს, 17 თებერვალს სამეურნეო ბანკის შენობაში დავით კალანდაძის თავმჯდომარეობით მოხდა საქართველოს ეროვნ.-დემ. პარტიის ქ. თბილისის მეორე უბნის კრება. კრებამ საქმის გაცხოველებისათვის საჭიროდ სცნო ორი კომისიის არჩევა და კიდევაც აირჩია: საფინანსო კომისია და სარევიზიო. საფინანსო კომისიაში მოხვდნენ: ანნა ყაურიშვილისა, დიმიტრი ხუნდაძე, დავით მაჭავარიანი. სარევიზიო კომისიაში კი: გრიგოლ ქიქაძე, სოსიკო მერკვილაძე და პ. [illegible]. ძველი კომიტეტისაგან ანგარიშის ჩაბარება კრებამ მიანდო პრეზიდიუმს.

◆ **ქ. ხიდისთავში.** კვირას, 4 მარტს, მოწვეულია ეროვნულ-დემოკრატიული პარტიის სამაზრო კრება. დღიური წესრიგი: 1) მიმდინარე პოლიტიკური მომენტი. 2) ანგარიში წარსულის წლისა. 3) არჩევნები კომიტეტის წევრებისა. კრება გაიხსნება „ახალი კლუბის“ დარბაზში 12 საათზედ დღისით.

ფოთში

ფოთიდან იტყობინებიან: „პორტის და რკინის გზის მოსამსახურენი დღევანდლამდე (თებერვლის 20) გაფიცულნი არიან. მოითხოვენ ქრისტეშობისთვის და იანვრის სრულ ჯამაგირს, თვიურად 14 თუმანს. სხვა მუშებს [illegible] ვერ იძლევიან. იქნებ ხელ მუშაობა დაიწყონ, რადგან რკინის გზის სამმართველომ გამოგზავნა [illegible] აგენტი [illegible] და აგრეთვე 100 ათასი მანეთი. სადგურზე საკმაო ვაგონებია, ბევრია აგრეთვე ტვირთი. გამოსატანია 200 ვაგონი ტვირთი. მათში შაქარით დატვირთულია 21 ვაგონი, ცერცვით 9, ქერით 2, [illegible] 1, თამბაქოთი 16, ცემენტით 31. ამის გარდა პორტში სდგას 800 ვაგონი. შაქრით დატვირთულია 200 ვაგონი; ქერით 14, ჩენჩოთი 105, ხორბლით 5, ქვანახშირით 100 ვაგონი, მარილით 50.

განჯაში

განჯიდან თებერვლის ოცს ნაშუადღევის 5 საათზე შემდეგი ცნობა მოვიდა:

„განჯისა და ბაქოს შორის ტელეგრაფი შესწყდა. არც ერთი პირდაპირი მავთული არ მოქმედობს. ბაქოდან მემანქანე ჩამოვიდა. იგი გადმოგვცემს: ევლახში ეშელონებს მწვავედ მოუხდა ბრძოლა თათრებთან. ბრძოლამ დილის 8 საათიდან ნაშუადღევის 2 საათამდე გასტანა. ევლახი იწვის. ცეცხლი ეკლესიაც გაუჩნდა. მოკლულია 300 მაჰმადიანი. არ ვიცით ეშელონებშიც მოკვდა ვინმე თუ არა. მინგეჩაურში ორთქლმავალი ლიანდაგს გადასცდა. ასევე მოხდა ძეგამსა და შამხორში. გთხოვთ მოგვაშველოთ მატარებლები ორთქლმავლების ლიანდაგზე შესაყენებლად“.

გაზეთი და პარტიის საორგანიზაციო საქმე არა ჩვეულებრივ ხარჯებს მოითხოვს. ყოველი პარტიის წევრი ვალდებულია პარტიას ნივთიერი დახმარება აღმოუჩინოს.

შუშა

შუშის მდგომარეობა მეტად უმწეოა. თვითმმართველობას არა აქვს არც სურსათი და არც ფული, რკინის გზის მიმოსვლა შესწყდა. სამი თვის განმავლობაში ქალაქი ხორბალს ჯევანშირში ყიდულობდა, ფუთს 5 თუმნად. გამგეობამ ფირვანქა ხორბალზე 6 აბაზი დააწესა. მშიერი ბრბო შეცვივდა გამგეობაში და ფასის დაკლება მოითხოვა და თანაც დარბევით იმუქრებოდა. გამგეობამ დასთმო. ამის გამო დღიურად მას ქალაქში 5 ათას მანეთის ზარალი აქვს. ქალაქის ფული აღარ არის. ხაზინები დაკეტილია.

ერევანში

ერევნიდან თებერვლის 20-ს საგუბერნიო კომისარმა ს. ტოროსიანმა შემდეგი ცნობა ამიერ-კავკასიის კომისარიატს: „დღეს ნაშუადღევის 3 საათზე ქალაქში სროლა ასტყდა. მიზეზი ვერ შევიტყვეთ. არის რამდენიმე ვერსია. ზოგის ცნობით თათრების უბანში ჩხუბი მოუვიდა ორ თათარს. ერთმა მეორე მოკლა. ამან საერთო არეულობა და სროლა გამოიწვია. სხვები გადმოგვცემენ: სადგურზე შეტაკება მოუხდათ მაჰმადიანებს და სომეხთა ეროვნულ ნაწილებს, რომლებიც სადგურს იცავდნენ. სროლა შემდეგ ქალაქშიც ასტყდა. ასე თუ ისე სროლამ საღამოს 7 საათამდე გასტანა. ეხლა სიმშვიდეა. არიან დაჭრილ-დახოცილები.

პატარა ფელეტონი

მოქცევაჲ ქართლისაჲ

წინათქა

„მოქცევაჲ ქართლისაჲ“ ძველი „მატბერძულ ქრონიკის“ ახალი ვარიანტი არ გეგონოთ. იგი თანამედროვე „ქართლის“ ბედს შეეხება, „ქართლს“ — ისეთივე ფართო და ვრცელი მნიშვნელობით, როგორც ესმოდა ცნობილ ქრონიკის ავტორს გრიგოლ დიაკონს. მდაბიო ხალხი ხეირიანად ვერ გამოსთქვამს ამ „მოქცევას“ და ასე ამბობს: „დაქცევაჲ ქართლისაჲ“. მაგრამ ისტორიკოსისთვის ხომ სულ ერთია, ვინ რას როგორ გამოსთქვამს, ამიტომ ამ მცირე შესავლის შემდეგ შევუდგებით თვით „მოქცევის“ ამბავის აღწერილობას.

1. **რა არის „ქართლი“?** ჩვენი ისტორიის ობიექტი „ქართლი“ უძველესი ქვეყანაა. თანამედროვენი მას „საქართველოს“ უწოდებენ. სახელდობრ ეს ის ქვეყანაა, სადაც მრავალ ისტორიულ, არა ისტორიულ და თვით „ქართლის“ მტერ-მოყვარეთა გარდა, სხვათა შორის, ქართველებიც ცხოვრობენ.

2. **გეოგრაფიული მდგომარეობა.** „ქართლის“ გეოგრაფიული მდგომარეობა და მისი საზღვრები ოდესღაც გარკვეული იყო, ჯერ-ჯერობით კი დიდი ბურუსითაა მოცული, რომლის გაფანტვას ალბად ტრაპიზონიდან მოქროლილი პირველი მერცხალი თუ მოახერხებს. ამ მერცხალს „ზავის პირობები“ ჰქვიან, რომელსაც ვახიმფაშა გამოგვიფრენს დღეს, ანუ ხვალე.

3. **ჩვენი პერსპექტივა.** ყველა ისტორიკოსს ერთგვარი ალღოს მიხედვით შეუძლიან წარმოიდგინოს მომავალი მდგომარეობა. ამას, თუ გნებავთ, პერსპექტივა ჰქვიან. ჩვენ ვიფიქრობთ, რომ იმ ნაყოფიერ მუშაობის შემდეგ, რასაც ამიერ-კავკასიის სეიმი *) ეწეოდა, [illegible]-ტიური წყლის ნაყვა და სიტყვების ღეჭვა ეწოდება, საოცარის სისწრაფით უნდა დაჩქარდეს „ქართლის“ საღზვრების გაბედნიერება. ბედნიერება იგი ასეთს სურათს წარმოგვიდგენს: რა თქმა უნდა „ქართლი“ კვლავ მთლიანი და ფართო იქნება, დაახლოვებით ისეთი მაინც, როგორიც იყო იგი დავით აღმაშენებლამდე, ან და როგორც მეფე ალექსანდრეს დროს (1413—1442 წ.), უკეთეს შემთხვევაში სულ მალე უნდა გამოჩნდეს ახალი ისტორიკოსი ისკანდერ მუნში, რომელიც მკვირცხლი ფერადებით გადასცემს შემდეგს თაობას ამ ქვეყნის საუცხოვო სილუეტს, რომლის ნეგატივიც ინახება 1553 წელს სპარსეთსა და ოსმალეთს შუა დადებულ ხელშეკრულობაში. შაჰი და სულეიმანი (იგულისხმეთ დღევანდელი დიქტატორი ენვერფაშა) ასე გაიყოფენ „ქართლსა“ მას: მესხეთი, ქართლი და კახეთი შევა სპარსთა სამოთხიურ გამგებლობაში, ხოლო იმერეთი, სამეგრელო და გურია ტრაპიზონამდე ოსმალთა თაიგულს ნაირ-ნაირ ყვავილებათ შეეკონებიან.

შენიშვნა. შეიძლება მცირეოდენი ცვლილება მოხდეს, თუ ოსმალთა და ინგლისელთა კონფლიქტის დასაცხრომად ერთგვარი კომპენსაცია მოხდა და ორთავე მხრის სომხეთს ავტონომიური მმართველობა შეიძინეს. მაგრამ ასეთი შესაძლებლობაც სრულებითაც ვერ შესცვლის ჩვენს ისტორიულ პერსპექტივების გათვალისწინებას.

4. **ერი ქართლისა.** ერი ქართლისა ქართლოსიდან მომდინარეობს. მას რამდენიმე ათასეული წელი აქვს მოღვაწეობის. დღევანდელ ბედნიერების ზღურბლზე ერი იგი ნომინალურია, ისტორიულად ირჩენს „ქართველის“ სახელწოდებას, თორემ შესაფერისი იქნებოდა გვეწოდებინა **ქართოუსი**, უეჭველია მომავალში მას დაერქმევა **ქართ თურქი** *) ერი იგი ხასიათდება ლაკონიური ძველის ძველ თქმულებით,

*) სეიმი საზოგადოებრივ მოვლენათათვის იგივეა, რაც მამაც რაინდისთვის [illegible] მოტეხილი [illegible]. ამით აიხსნება მისი განსაცვიფრებელი სწრაფი პასუხები ყოველს მოვლენაზე.

*) ამ ტერმინების ლინგვისტიკურ გამოკვლევას ვანდობთ პეტრე მირიანიშვილს.

ავტორი.

კობა, რომელიც მიმართულების მიმდევრებს ეჩვენება, იმით აიხსნებოდეს, რომ დღემდის ამ ასპარეზზე გამოსულნი [illegible] არ არიან ბატონ-პატრონნი ახალის სიტყვისა: ისინი წარმოადგენენ უბრალო მიმბაძველებს, რომლებსაც სიბნელეში ხელის ცეცებით უნდათ ახალი გზის ძიება.

შესაძლებელია, რომ მათ შემდეგ გამოჩნდეს რომელიმე დიდი მხატვარი, რომელიც [illegible] და განათებს არსებულ მხატვრულ მიდგომას და კაცობრიობისათვის შექმნის ახალს ესთეტიურ ფორმულას, მოძებნის დღემდის უცნობს წყაროს ესთეტიურის სიამოვნებისას. სრულიად ბუნებრივი და მოსალოდნელი და შესაძლებელიც არის.

დღეს კი შეიძლება მხოლოდ ერთი რამ ითქვას გადაჭრით: როგორც თვალი, დაღლილი წითელის ფერის ცქერით, ხედავს თეთრ ადგილზე ყვითელ წინწკალს, ან ლაქს, — ისე უკანასკნელი საუკუნეების გადამეტებით უტილიტარულ და მატერიალისტურ აზრით მიმართულებამ, სწორი მეცნიერების თვალსაჩინო წარმატებამ და ტექნიკურის ცოდნის განსაცვიფრებელ განვითარებამ ხელი შეუწყონ, უკეთ რომ ვსთქვათ, გამოიწვია საზოგადოებაში, როგორც ბუნებრივი რეაქცია, მიდრეკილება მისტიციზმისაკენ, პესიმიზმისაკენ და დეკადენტობისაკენ, რაც დღეს ნერვიულ საზოგადოებაში თანდათან სიმპატიას ჰპოულობს და რაც, შესაძლებელია, ისევე გაქრეს, განქრეს, როგორც ჰქრება ყვითელი წინწკალი ან ლაქი, როდესაც დაღლილი თვალი დაისვენებს და ნორმალურ ფუნქციების შესრულებას შესძლებს.

ყოველ შემთხვევაში მაინც დეკადენტ-ფუტურისტობა დღემდის არ არის სალი, ნათელი და ახალ პერსპექტივების გადამშლელი მიმართულება.

ის ფაქტი, რომ ეს მოძრაობა მწერლობაში და საზოგადოებაში ჰპოულობს მიმდევრებს და ვრცელდება, სრულებით არ აღნიშნავს მის მიზანშეწონილობას და ნორმალობას. ეს უმთავრესად შედეგია წამბაძველობისა. როგორც სამართლიანად ამბობს [illegible], წამბაძველობა შეადგენს ერთს უმთავრესს თვისებას ადამიანის ნერვიული სისტემისა, და არ ყოფილა არც ერთი ისეთი ლიტერატურული მიმართულება და მოძრაობა, რომელსაც არ ჰყოლოდეს მიმბაძველნი და მიმდევარნი.

სოციოლოგ ტარდის აზრით, მთელი ისტორია და საზოგადოებრივი ცხოვრება წამბაძველობის კანონებზეა დაფუძნებული, და სოციალური ცხოვრებაც შეუძლებელი გახდებოდა, რომ საზოგადოებაში არ იყოს დაგროვებული დიდი მასალა რუტინისა, ჯიუტობისა და მიმბაძველობისა.

თუ მართლა, როგორც ამტკიცებენ, მთელი ისტორია კაცობრიობისა არის ისტორია რჩეულთა შემოქმედებისა და [illegible] წამბაძველობა-შეთვისებისა, მაშ ფუტურიზმის იდეის გავრცელებაც ერთი ნიმუშთაგანია წაბაძვისა ამ საერთო მოვლენისა ისტორიის პატარა კუთხეში — ხსენებულ მწერლობაში, რადგან ჩვენ ვეცდებით ამ მიმართულების წარმომადგენლების ბიოგრაფიული ცნობების და მათი ნაწერების განსაკუთრებულ თვისებების მიხედვით დავანახოთ მკითხველებს: არის თუ არა, მართლა, რაიმე პატოლოგიური, აბნორმალური, უჩვეულო და უცნაური ამ მიმართულებაში და მისი მიმდევრების შემოქმედებაში. რა თქმა უნდა, რომ დეკადენტ ფუტურისტების რაზმში ბევრი ისეთი პირიც ურევიან, რომლებიც ფსიქიურად სრულებით ჯანმრთელნი არიან და ფუტურისტების დროშა ხელში უჭირავთ მხოლოდ რეკლამისთვის, „მოდისთვის“. [illegible] ერთს თავის რომანში „Les Kamehatka“ საუცხოვოდ აქვს დახატული სხვა და სხვა ტიპები ამ ჯურის [illegible].

მაგრამ იმ შემთხვევაშიც კი, თუ ჩვენ ამ მიმართულებას ჩამოვაშორებთ ყოველივე იმას, რაც მას შემთხვევით [illegible], რაც მასში წამბაძველობით შეცული და რეკლამისთვის, „მოდისთვის“ შეთვისებული, მაშინაც კი მის გარემოში ჩვენ დავინახავთ ბევრს ისეთ პირებს, რომლებიც გულწრფელად ფიქრობენ, გრძნობენ და ჰქმნიან არა ჩვეულებრივად, არამედ უცნაურად, გარდამეტებით თავისებურად, თითქმის ავადმყოფურად.

[illegible], მაგალითად, ფუტურისტების წინაპარნი—ბოდლერი და ვერლენი და მათი მამამთავარნი—მალლარმე, მეტერლინკი და ოსკარ უაილდი.

ბოდლერი გარდაიცვალა 1867 წ. პროგრესიული პარალიჩით. [illegible] თხზულებში („ბოროტების ყვავილები“?), სადაც ავტორი ქებს და ადიდებს ისეთს მოვლენა-განცხრომას, რომელიც გამოწვეულია [illegible], „გაშიში“ და დამუნჯებული სპირტით. [illegible] ბოდლერის შესახებ არსებობს ერთი ანეკდოტი: [illegible] ბოდლერი კი [illegible] დროის სარკის წინ ტრიალებდა, წამდაუწუმ თავზე ხელს ისვამდა და ყოველივე ხერხს ხმარობდა როგორმე მიექცია კამპის ყურადღება. ბოლოს მოთმინებიდან გამოსულმა ბოდლერმა [illegible] შეეკითხა კამპს: „ნუ თუ ვერაფერს ახალს ხედავ ჩემში?“ — „არა, რა არის?“ „აი, შეხედე ჩემ [illegible] თმებს“. „—ეს რა [illegible]?“ [illegible] ფილი გამოვარდა სახლიდან და ყველას, ვინც შეხვდებოდა, [illegible]: ნუ მიხვალთ კამპთან, საძაგელ [illegible] არის.

ბოდლერი—ავტორი თხზულებებისა „ყვავილნი ბოროტებისა“ და „პატარა პოემები პროზაში“—ნიჭიერი მხატვარია, მაგრამ ამავე დროს იგი ავადმყოფი და უცნაური ადამიანია. ბოდლერის მეგობარი და მისწავლებელი თეოფილე გოტიე, რომელსაც ავტორმა უძღვნა თვისი „ყვავილნი ბოროტებისა“, წინასიტყვაობაში ასე ახასიათებს თავის მეგობრის ნიჭის მრავალფეროვნებას: „ბოდლერმა ჰპოვა ავადმყოფურ-მედიდური ნაკვთები ცოტად თუ ბევრად განვითარებულის გახრწნისა, სხვა და სხვა [illegible] კილოდ დამდგარ წყლის ყინულზე, ვარდი ქლექისა, სითეთრე ხლოროზისა, სიყვითლე დაქცეულ ნაღველისა, ფერადობა [illegible] და ლითონისებური სხვაობა ყვითლის ფერისა, რომელსაც სუნი უდის [illegible] და სპილენძისა, სიშავე [illegible]; ერთის სიტყვით, ჰპოვა მთელი ანბანი (Гамма) თავზე ხელაღებულ [illegible] ინტენსივობისა, რომელიც უდრის შემოდგომას, ნაყოფების ძალზე დამწიფებას და უკანასკნელ სახის ცივილიზაციისას.“

ასე ახასიათებს გოტიე მისი წინაპარი!

„...ბოდლერმა აღმოაჩინა ავადმყოფური ფსიქოლოგია აზრისა, რომელშიაც მიაღწია თავის გრძნობათა ოქტომბრობას, [illegible] სულის სიმპტომები, რომელსაც აქვს უპირატესობა „სპლინისა“; გვაჩვენა თანდათანობითი ზრდა-გადიდება შთაბეჭდილებათა ძალმპყრობისა“... (КОСТОѢДЫ).

აი ქათინაური, ქება-ქება ბოდლერის მემკვიდრისა! რომ ბოდლერი, მართლაც, წინაპართა თანამედროვე დეკადენტებისა და ფუტურისტებისა,— ეს ეჭვს გარეშეა. ამის დასამოწმებლად ამოვკრებთ მისი ნაწერებიდგან რამოდენიმე ფრაზებს, ვპოულობთ: „არის სუნნელობა სუფთა, როგორც ბავშვი, ყვავილი, როგორც ველი, [illegible], ხმიანი, როგორც სალამური; არსებობს სუნნელი [illegible] მშვენიერი, გარყვნილ-მედიდური“. მეორე ლექსში ბოდლერი ისეთ დაწვრილებით და თითქოს სიამით აღწერს ცხენის ლეშის გახრწნას და ამ გახრწნის პროცესს ისე ტკბილად გადაამბობს სატრფოს სახის წარმოდგენასთან, რომ მხოლოდ განცვიფრებას ვძლევით და უნებლიეთ ეკითხებით თავის თავს: ნუ თუ ამ, მაპატიეთ ეს სიტყვა,—აყროლებულ ლექსის დამწერი ნორმალური ადამიანია?! სხვათა შორის, აქ ასეთ ფრაზებსაც შეხვდებით: „გეხოვთ (ეუბნება სატრფოს) გადასცეთ მატლებს თქვენი ლეში სალოცველად“; ანდა: „მე ჩემს სულში შევინახე ჩემი ღვთაებრივი ფორმა და ესენცია ჩემის გახრწნილის სიყვარულისა“.

ბოდლერის უახლოესი და უშუამავალი სულიერ მემკვიდრედ და თანამედროვე ფუტურიზმის მამამთავრად უნდა ჩაითვალოს ფრანგი პოეტი ვერლენი.

ვერლენი, მართლაც, ნამდვილად გამგრძობია ბოდლერის ახირებულის შემოქმედებისა. თითონ პოეტი ამბობს, რომ პირველი წიგნი, რომელიც მას ხელში ჩაუვარდა სკოლაში, იყო ბოდლერის „ყვავილნი ბოროტებისა“ (გულმავიწყ იღბლიდელს მოჰპარა). ამ წიგნმა თურმე წარუშლელი შთაბეჭდილება დასტოვა ახალგაზდა ვერლენის სულში. ბიოგრაფია ამ მრავალტანჯული და დიდად ცოდვილიანი ადამიანის სულ მოკლედ შემდეგია.

მამა პოეტისა გარდაიცვალა ხერხემლის ხმელი სიჭლექით,—ერთ-ერთი ისეთის სამედისწერო და დაუნდობელ ავადმყოფობით, რომელსაც ეწოდება პროგრესიული სიდამბლე შეშლილობისა (dementia paralitica tabica). თვით პოეტს ბავშვობიდგან ცხადად ემჩნევა ისეთი გრძნობები და მიმზიდველობა, რომელიც პირდაპირ ფსიქიატრიის გამოკვლევის საგანს შეადგენს და თანაც სისხლის სამართლის კანონებს ექვემდებარება. ყმაწვილობაში ვერლენი რამოდენიმე წლით [illegible] ციხეში საზოგადოებრივ ზნეობის შემლახველ დანაშაულისათვის,—იმ დანაშაულისათვის, რომლისათვის დაისაჯა ინგლისის დრამატურგი, კრიტიკოსი და ესთეტიკოსი—ოსკარ უაილდი.

ვერლენი, თავისივე აღსარებით, ჩვიდმეტ წლიდან მწარედ ლოთობდა. უმეტეს ნაწილს თავისი აფსენტით გაჟღენთილ და ავადმყოფურ სიცოცხლეს საავადმყოფოებში ატარებდა, ისიც ყოფილ ამხანაგების—ექიმების პროტექციით. გარდაიცვალა საავადმყოფოშივე 1895 წელს.

როგორც მწერალი, ვერლენი, პირდაპირ შეიძლება ითქვას, ნიჭიერი პოეტ-მხატვარია. ამას ამტკიცებენ მისი „უსიტყვო რომანსები“, რომლებშიაც საუცხოვო პოეტური მარგალიტებია გაბნეული. მაგრამ ერთსა და იმავე დროს ვერლენის ნაწერებში ბევრი ლექსები პირდაპირ ავადმყოფურის ხასიათისაა. თავის ერთს ნაწარმოებში „მაღლადა ცუდის რეპუტაციისა“. პოეტი ხოტბას ასხამს, პანეგირიკს უძღვნის დე—სადს,—ავტორს უზნეო, ცინიკურ-სისხლიანი, შეშლილ-პორნოგრაფიული რომანსებისას,—იმ სადს, რომელიც საგიჟეთში მოკვდა და რომლის სახელი, როგორც სულით ხორცამდე გათახსირებულის ადამიანისა, გადაეცა ფსიქიატრიის ისტორიას.

ვერლენი ნაყოფიერი მწერალი იყო: მან დასტოვა მრავალ-ტომებიანი მემკვიდრეობა. მაგრამ თითქმის ყველა მისი ნაწერები ისეთი გაუგებარია, ისეთის არა-ჩვეულებრივის, პირდაპირ უცნაურის, ენით არის დაწერილი, ისეთი აშკარა ფსიხოპატოლოგიური ელფერი გადაჰკრავთ მათ, პირდაპირ შეიძლება ითქვას, რომ მათი შემქმნელი არ უნდა იყოს სულიერად, ფსიხიკით სადი და ნორმალი ადამიანი.

ვერლენის ნაწერებში ერთი მეორის მაწინააღმდეგე მოტივები სჭარბობს. ერთი: აღფრთოვანებული ჰიმნი და ღრმა სარწმუნოებრივი გრძნობის განცდა (პოეტი თავის თავს წმ. ქალწულის რაინდს უწოდებს) და, ამ წმიდა გრძნობის გვერდით, პარალელურად, მეორე: ქვენა გრძნობების და საზიზღარი ბიწიერების შეხმა-დიდება. უნდა შევნიშნოთ, რომ ასეთი შეუღლება სარწმუნოებრივ გრძნობისა, მისტიციზმისა და ღვთის წაუხსნელ ეროტიზმისა ჩვეულებრივი ფსიქიატრიული მოვლენაა.

(დასასრული იქნება).

ი. ვართაგავა.

რომელიც ეპიტაფიად უნდა წააწეროს მის დღეგრძელობის ძეგლს. აი ესეც:

„ერი გულადი, პურადი,
არ მცნობი თავის თავისა,
მორწმუნე სოციალიზმის,
დამამხობელი ჯვარისა".

რადგანაც თვითეული სიტყვა ამ ეპიტაფიურ თქმულებისა იმავე დროს დრამად ბრწყინვალე ატრიბუტია მთელი ერის დასახასიათებლად, შეგვიძლიან ახლავე ბრჭყალები გავხსნათ:

ა. გულადი. ნებროსთ-ქართლისიდან ცნობილია ქართლის ერის გულადობის ამბავი. მაგრამ ეხლანდელ გულადობასთან ერთად ფუნდამენტური დაიჩრდილა: ერი იგი კოლექტიურ კეისარ-ნაპოლეონ-ვილჰელმად იქცა, რომელიც დონკი-ხოტის ტრაგი-კომედიას საოცარის სისწორით ასრულებს ტრაგი-კომიკურ და კომიკ-ტრაგიკი მსახიობის სრული ღირსებით. 1904 წლიდან დღემდე მის ჯარებს ჰხედავდით როგორც მანჯურიისა, ისე ისპაჰანისა, თეირანისა, მაზურის ტბებისა, კარპატებისა, ტრაპიზონისა და სხვა და სხვა—ასისა და—ების მინდვრებისა, ქალაქებისა და მთებში, ყველა საქმისთვის, ოღონდ არა ქართულ საქმისთვის და კომიკო ტრაგიზმის საუცხოვო მაგალითს გვაძლევს მთავარსარდალი ნოე რამიშვილი, რომლის ეგრედ წოდებული „წითელი გვარდია" დიდს ენერგიას იჩენს მენშევიკ—ბოლშევიკობისას, ბოლშევიკ—მენშევიკობისას, დამცველ—შძარცველობისას, წესიერ—უწესობისას, შემტევ—გამომტევისას, რა თქმა უნდა, სახელით რევოლუციისათა და მის დღეგრძელობისათა რეაქციონერ—კონტრევოლუციონერთა მოსასპობლად. მთავარსარდალს საგანგებო კორპუსიცა ჰყავს პეტრეს ქალაქში გასაგზავნათ. უსაზღვროა გულადობა მისი (და სარდალი იგი ხომ მთელი ერის მეტყველობაა!), ვინაიდან ყველა ამ ვაჟკაცობის შემდეგ ოლიმპიურის ღიმილით დაჰყურებს ოსმალთა და ხაზართა, ამ დროის ჰუნების თარეშს, ქართლის ბარაქიანდოვლათის მოსაოხრებლად, რასაც სარდალი იგი და მის გენერლები წარბშეუხრელად კლასთა ბრძოლას გადრამავებას უწოდებს.

ბ. პურადი. ქართლის ერის პურადობაც ისტორიული ამბავია. მისი კარი ყოველთვის ღია იყო, იმის შეჭამანდს უფრო სტუმრები შეექცეოდნენ, ვიდრე თვითონ. აი ეხლაც, ამ სიმშილისა და სიყმილობის დროს მისი ზედელი ღია და თითო მარცვლობით ურიგდებათ ყველა ძველსა თუ ახლად წითელ-ცისფერ და ყვითელ-ხაზებს, რომელთაც „ბეჟენცებს" უწოდებენ და რომელთა რიცხვი ასჯერ სჭარბობს თვით ქართლისას. მაგრამ პურადობის იშვიათს მაგალითს გვაძლევს ეგრედ წოდებული სასურსათო კომიტეტი, რომელიც ჩვენს საკუთარს „ბეჟენცებს" ქართლის გულიდან ერთმეურთ უკანასკნელი ხურჯინის თვლებში ჩაყრილი ფქვილი და პური, რათა უცხო „ბეჟენცებს" დაურიგდეთ, როგორც ამას მოითხოვს ნამდვილი სტუმართმოყვარეობა.

გ. არ მცნობი თავის-თავისა. ეს მარტივი ჭეშმარიტებაა. ვისაც ჰსურს დაწვრილებით გაეცნოს საბუთებს, ვთხოვთ, კარი შეაღონ მავნ არქივში, რომელსაც ფილიპე მახარაძე ეწოდება და რომლის გამგებელი მიხეილ ცხაკაიაა.

შენიშვნა. ეს სახელოვანი არქივი ცნობილია 1904—5 წლებიდან, უმაღლესად სახელი გაითქვა 1907 წ., განრიგვინობა მიიღო მარიამობისთვის დამლევს და ენკენისთვის დასაწყისში, როცა მის სალაროს ჩაჰბარდა ერთი შესანიშნავი გუჯარი ამ სათაურით: „საქართველოს წითელი ქორწილი". ამავე არქივის ისტორიულ მნიშვნელობის აქტებმა უზენაესს წერტილს მიაღწია ზაუმიანის მოწოდებათა ასლების შეძენით ეშელონთა მიმართ.

დ. მორწმუნე სოციალიზმის. ეს ახალი მოძღვრებაა, ჰგულისხმობს გაცილებით იდეალისტურ ცხოვრებას, ვიდრე შეეძლო წარმოედგინა უტოპისტ ქრისტეს. ამ მოძღვრების მოციქულნი მესამე დასულების სახელით მოევლინენ ჩვენს ქვეყანას და დღემდე აუწერელის ენერგიით კლასთა ბრძოლას ალრმავებდნენ. მათ პირველებმა აღმოაჩინეს ჩვენი ქვეყნის სასტიკი დაყოფა პროლეტარებად და ბურჟუებად, განსაკუთრებით ქართლის გულს, სადაც წარმოების, ლეკ-პიცემობამ და ვაჭრობა-მრეწველობამ ამ უკიდურეს სილატაკეს მიაღწია პრიმიტიულ მეურნეობის ნიადაგზე. ქართლის ფართო მოქცევა იწყება 1905—7 წლებიდან, ხოლო სრული მოქცევა მოხდა 1918 წ., რის დამახასიათებელია თუნდა დღევანდელი სეიმი, სადაც კოკოსავით მხოლოდ ერთი მემარჯვენე ზის, ისიც ფრაკგამოხვრეტილი.

შენიშვნა. ცნობისთვის დავიხსომოთ, რომ ამ დიად მოძღვრებით ქართლის „ახალი მოქცევა" მოხდა არა მარტო თეორეტიულად: უკვე პრაქტიკულად ხორციელდება თვით იდეია სოციალიზმისა: მოციქულნი ამა მოძღვრების შეჯიბად უწყობენ ხელს ბურჟუათა სახლ-კარის განადგურებას, რა არის სოციალიზმის სამეფოში სამზეუმადაც კი არ დარჩეს ზუბროთა და მგელთა ბუნაგები!

შენიშვნის შენიშვნა. ასეთი ზომები მიმართულია ქართლის ბურჟუების კენ. მაგალითისთვის ისიც კმარა, რომ მრავალს ადგილებში, ვთქვათ, თუნდა ბორჩალოში, ბურჟუა სუმბათაშვილების სახლ-კარი წამოაქციეს, მაშინ როდესაც მათსავე გვერდით პროლეტარ არაფელოვებისა და გლახაკ მანთაშევების ოქროს ქოხმახებს ხელი არავინ არ ახლო.

ე. დამამხობელი ჯვარისა. ეს უკანასკნელი დებულება წინასწარის პოსტულატია. ახალ მოძღვრების მოციქულებმა ძველი რელიგიის შეცვლისთანავე შესცვალეს ზნენი და ჩვეულებანი, რაც კი ქრისტიანულ რამეს გვაგონებდა. სალოცავების დანგრევის შემდეგ აღსანიშნავია მიცვალებულთა დაკრძალვის ახალი კულტის შემოღება, რომელიც ფრიად ხელსაყრელია უტილიტარისტულ თვალსაზრისით და არავითარ ხარჯებს არ მოითხოვს, რადგანაც პროლეტართა იდეალის განხორციელებად უნდა ჩაითვალოს. ამ კულტის თანახმად მიცვალებულნი, უკუდ, მოციქულთა მიერ ტარიგად შეწირულნი, მიწას კი არ ებარებიან, რასაც მცდარი ქრისტიანული რჯული მოითხოვდა დახავსებულ რელიგიებთან ერთად, არამედ... ძაღლების წიადს!.. ამაოდ სცდილობს მიტროპოლიტი ლეონიდე რაიმეს გახდეს ამ კულტთან ბრძოლაში: ქართლის ხალხი დიდიხანია რაც შეგნებულად „მოიქცა" და წარმართობისგან კიდეც იქმნა!..

ვ. მოციქულნი. ახალი „მოქცევაჲ ქართლისაჲ" სრული არ იქნება, თუ არ გავაცნობთ თვით მოციქულთა ტიპებს. მათი ჩაცმულობა: ნაცრის ფერი მაზარა, აწყვეტილი ღილები, უკაკარდო ქუდი, კუპრიანი ჩექმები და ჯვარის სიმბოლოდ ხიშტიანი თოფი. შეხედულობა: სათნოიანი ღიმილი, დამფრთხალ ნადირის სიწყნარე, ავაზის მადა, სვავისა და ფოცხვერის კრავისებური სიწმიდე: თვისება—ვაჟკაცური, განსაკუთრებით მაშინ, როდესაც ურიცხვთა ზე მიაქვთ იერიში, ან და როდესაც აქვნის ბავშვებს ხანჯლებით ჰკაფავენ; ხელში ჩირაღდნით იგინი ყოველგან ანთებენ კოცონს, სადაც-კი მოახლდებიან. წყლის მაგიერ ეწაფებიან სისხლსა და ღვინოს, თუ კი აკლების დროს მარანს წააწყდნენ. უდრეკია მათი ნების ყოფა და ზეადამიანური ბუნება, რომელსაც მათში აღმოუფხვრია ყოველგვარი სინიდისი და სათნოება, რასაც ძველთა კარაბადინებში დიდს ღირსებას აწერდნენ.

ზ. დასკვნა. ჩვენი „მოქცევაჲ ქართლისაჲ" თავისებური ისტორიული მეთოდებით ხელმძღვანელობს და მიტომ ამ აღწერილობაში არ ეხება ქალაქებისა და დაბების აღწერილობას. ისტორიკოსს გაუღდულობა შესწევს ამ ნაირი მეთოდით ცალკე მოუარები დასწეროს შემდეგისათვის.

(დასასრული პირველ პერგამენტისა)

ბარონ დე—კანი.

ამიერ-კავკასიის სეიმი

თებერვლის 19-ის სხდომა

(გაგრძელება)

ფრონტის წარმომადგენელების საკითხი

ლორთქიფანიძე (ს.-რ.) ვეკითხები სეიმს, აქვს თუ არა მას უფლება შესცვალოს არჩევნების იურიდიული მხარე. განზრახულია, რომ ფრონტის წარმომადგენლებს დეპუტატობის უფლება აეყაროთ, ვინაიდან მათი ამომრჩევლები—ფრონტზე მყოფი ჯარისკაცები წამოვიდნენ. ეს კი ყოვლად შეუძლებელი და არა დემოკრატიული მოქცევაა. თვით ბიუროკრატიულ რუსეთმაც არ აჰყარა დეპუტატების უფლება პოლონეთის წარმომადგენლებს სახელმწიფო სათათბიროში, მას „შემდეგ, რაც ეს მხარე გერმანელებმა ჩაიგდეს ხელში. თუ სეიმმა ეს ნაბიჯი გადადგა, მაშინ მისი ავტორიტეტი ფრთო მასაში ძლიერ დაეცემა. ს.-რევოლუციონერების ფრაქცია წინადადებას იძლევა, რომ ფრონტის წარმომადგენლებს სეიმში დეპუტატების უფლება არ წაერთვათ.

ამ საკითხის შესახებ იმართება კამათი.

რუსტემ-ბეგოვი (მუსავატი) ამიერ-კავკასიის სეიმი ორგანო ტერიტორიულია. ამიტომ შეუძლებელია, რომ ამიერ-კავკასიის ბედს სწყვიტდნენ ისინი, რომელთაც უკვე დაჰკარგეს დეპუტატობის უფლება. „მუსავატის" ფრაქცია მოუწოდებს სეიმს, რომ ის დეპუტატები, რომელთა ამომრჩევლებიც ამიერ-კავკასიაში აღარ არიან, სეიმიდან დათხოვნილი იქმნენ.

ჩხეიძანიშვილი (ს.-რ.). ამას წინეთ ამტკიცებდნენ, ამიერ-კავკასიის კომისარიატი წინააღმდეგია ჯარის კაცთა საბჭოებისა. დღეს კი აქ იერიში მიაქვთ მარტო საბჭოებზე კი არა, არამედ კავკასიის ლაშქარზე. სამწუხარო ის არის, რომ ამ ბრძოლას ეწევა „სოციალისტური მუსავატი", რომელსაც სწადია გააძევოს სეიმიდან სოციალისტები და მენშევიკებთან ერთად გამეფდნენ სეიმში. თუ ფორმალურად ვილაპარაკებთ, მაშინ მთელი სეიმის შემადგენლობა გადარჩეულ უნდა იქმნას. ჩვენ ს.-რევოლუციონერებმა კარგად ვიცით, რომ ეს ბრძოლა არის ბრძოლა ფრონტის წარმომადგენლების წინააღმდეგ კი არა, არამედ ს.-რევოლუციონერების წინააღმდეგ. ჩვენ პარტიას ბრალს სდებენ იმპერიალისტობაში. მაგრამ მე ვამტკიცებ, რომ ჩვენი მიზანი მხოლოდ რუსეთის და ამიერ-კავკასიის დემოკრატიის გაერთიანებაა.

თარხანოვი (ს.-რ). თუ ჩვენი ფრაქცია შემცირებულ იქმნა, მაშინ ჩვენ იძულებული ვიქნებით სეიმს ოპოზიციაში ჩავუდგეთ და უარი განვაცხადოთ სამუშაობო დელეგაციაში მონაწილეობის მიღებაზე.

არზუ-მანოვი (დაშნაკ.) საჭიროდ მიმაჩნია, რომ გაუქმებულ ხმების წარმომადგენლები გაძევებულ იქმნან სეიმიდან.

ნ. რამიშვილი მოვითხოვ, რომ ფრონტის წარმომადგენლები მთლად კი არ იქმნენ გამორიცხულნი, არამედ მათი რიცხვი შემცირებულ იქმნას.

წინადადებას კენჭი ეყრება.

მუსავატების და ესერების ფრაქციებმა კენჭის ყრაში მონაწილეობა არ მიიღეს.

წინადადება უმეტესობის მიერ მიღებულ იქმნა.

ლორთქიფანიძე, პროტესტს ვაცხადებ მიღებულ დადგენილების გამო. ვაცხადებ, რომ ფრონტის ყველა წარმომადგენლები უარს ვამბობთ სეიმის დეპუტატობაზე.

ესერების ფრაქცია პროტესტის ნიშნად სეიმის დარბაზს სტოვებს.

დარბაზში აღელვებაა.

ნ. რამიშვილი. უკვე გვიან არის. ჩვენ ფრაქციის წინადადება შემოაქვს სხდომა ამით შესწყდეს.

წინადადება მიღებულ იქმნა.

კორესპონდენცია

თავისუფალი სვანეთი

სვანეთიც შეიარაღდა, მაგრამ ის დღემდე თავს იჭერს შესაფერისად. ესკია, რომ იგი სირცხვილეული არავისთან არ დარჩება. მეტის მეტად სიფრთხილით მოპყრობაა საჭირო, რომ თავისუფალი, ლაღი სვანის თავმოყვარეობა არ შეილახოს, თორემ მაშინ იგი ძნელი დასაცხრობი იქმნება. ზოგმა ძლევა-მოსილებმა რევოლუციის გამოცხადებისთანავე გამოიჩინეს სვანეთისადმი არაკეთილ განწყობილება იმისათვის, რომ იგი სოც.-დემოკრატიულ პარტიას არ თანაუგრძნობს. ლეჩხუმის აღმასრ. კომიტეტის წევრების არჩევის დროს თავისუფალი სვანეთის წარმომადგენელნი არ იყვნენ და სამოწყალოთ მას ხმოლოდ ორი ალაგი გადაუგდეს. არც დღემდის ჰყავს სვანეთს ლეჩხუმის მაზრის აღმას. კომიტეტში თვისი წარმომადგენელი, არ ჰყავნან აგენტები არც სამიწადმოქმედო, არც სასურსათო კომიტეტებში. ეს პირდაპირ მისი ინტერესების აბუჩად აგდებაა. აღმ. კომიტეტმა თავის თავიდე ჩააყენა თბილ ადგილებში და არჩევითი წესებს ზურგი შეაქცია, ხალხს არა ჰკითხა. ამიტომ ნუ გაგიკვირდებათ, რომ სვანეთის ინტერესების დამცველი დღემდი არავინ არ იყო მაზრის არც ერთის დაწესებულებაში. წინააღმდეგ ამისა, აღმ. კომიტეტის თავმჯდომარე თავ. ლევან დადეშქელიანი სვანეთის მემამულის ო. დადეშქელიანის ვექილია და თქვენ წარმოიდგინეთ—როგორ დაიცავს იგი სვანთა ინტერესებს! ამიტომაცაა, რომ სვანეთმა გამოიტანა განაჩენი, რომლებითაც წინადადებას აძლევს არსებულ კომიტეტებს გადადგენ ადგილიდგან—ხოლო ლეჩხუმის ხალხს—მომავალ საერობო არჩევნებს ფხიზლად შეხვდეს და სადი ელემენტები აღირჩიოს ყველგან.

ახალ დეკრეტს მიწის შესახებ სვანეთმაც აღმაცერად შეხედა. სვანეთი აქამდისინ სიმშილს განიცდიდა და დღეს მეტად უჭირს. ლეჩხუმის სასურსათო კომიტეტი კი, რომელიც მხოლოდ ლენტეხელ სვანების ყველის რეკვიზიციით არის გართული, სვანეთისათვის არას ზრუნავს, არც ლეჩხუმისათვის ბევრათ, თუ არ მივიღებთ ხედველობაში მაზრიდგან გასულ და შემოსულ საქონლის დაბეგვას...

ხვანი.

„ქუთაისის თეატრის გარშემო"

მოქალაქე რედაქტორო! თქვენი გაზეთის მეხუთე ნომერში დაიბეჭდა წერილი რედაქციის მიმართ ქართველ მსახიობთა საპროფესიო კავშირის თავმჯდომარის თანამდებობის აღმასრულებელის ბ. შალვა დადიანისა შემდეგი სათაურით: „ქუთაისის თეატრის გარშემო".

რადგანაც ბ. დადიანის წერილი სინამდვილეს არ შეესაბამება, ნება გვიბოძეთ თქვენივე გაზეთის საშუალებით საქმის ნამდვილი ვითარება გავაცნოთ ქართველ საზოგადოებას, მით უფრო, რომ ეს საკითხი, ჩვენის აზრით, დიდი საზოგადოებრივი მნიშვნელობისაა. როგორც ყველა დაინახავს ჩვენი წერილი მხოლოდ საბუთებით ილაპარაკებს და თითოეულ აქ მოყვანილ სიტყვისათვის პასუხს ვაგებთ ყველგან და ყოველთვის. წინასწარ ბოდიშს ვიხდით წერილის სიდიდისათვის, მაგრამ ჩვენ ამას გვაიძულებს საქმის ინტერესი. ფაქტი თავის თავად თითქოს უმნიშვნელოა: 17 დეკემბრიდან 1917 წ. ქუთაისის ქართულ დრამატიულ საზოგადოების დასში სამსახურს თავი დაანება 9 კაცმა. ესენი არიან: ივ. ბარველი, გ. ფრონისპირელი, ა. კავთელი, ა. დოლუა, ა. ჩხეიძე, მ. გელოვანი, ზ. გომელაური, ლ. ძნელაძე, შ. ჯაფარიძე. დასში სულ ირიცხებოდა 19 კაცი. დაანრჩენი 10 დარჩნენ. მათ შორის არიან დამსახურებული მსახიობი ქალი ნინო ჩხეიძე, რეჟისორი მ. ქორელი, მსახიობნი—ვ. არაბიძე, მ. პიპურელი, ა. უპლამბეგიშვილი, ო. ლოლობერიძე, გ. ციმაკურიძე და სხვ. პირველი ჯგუფი (9 კაცისაგან შემდგარი) იყვნენ წევრნი ქართველ მსახიობთა საპროფესიო კავშირისა და ამ კავშირის საბჭოს განკარგულებით მოხდა მათი დასიდან წასვლა შუა სეზონში. თუ რამ გამოიწვია ეს, ამას საქმის ისტორია გვეტყვის და ამიტომაც შევუდგებით ამ ისტორიის გადმოცემას.

გასული წლის გაზაფხულშივე შეუდგა ქუთ. დრ. საზ. გამგეობა მომავალი, 1917—18 წლის სეზონისათვის ზრუნვას და სათანადო დაგალებით აღჭურვა კიდეც თავის წარმომადგენელი. ჩვენ ამ დროისათვის უკვე ვიცოდით ქართველ მსახიობთა კავშირის დაარსება და ისიც, რომ ეს კავშირი კისრულობდა სათეატრო საქმეების გაძღოლას ყველგან და მათ შორის ქუთაისშიაც. ამიტომაც პირველივე ნაბიჯი ჩვენი იყო მიმართვა კავშირისადმი, რომელსაც ვსთხოვდით შეეტყობინებინა, რა სახით შეეძლო იგი დაგვეხმარებოდა ჩვენ ქუთაისში სეზონის წარმოებაში. ეს უკანასკნელი კი (სეზონის წარმოება) ჩვენ გვქონდა დაგალებული 1917 წ., 18 ივლისის საზოგადო კრებისაგან. პასუხად საბჭოსაგან 1917 წ., 8 ივლისს *) ჩვენ მივიღეთ შემდეგი ბარათი: (მართლ-წერა კავშირისა დაცულია. გამგეობა), ქართველ მსახიობთა კავშირი. 5 ივლისი, 1917 წ. № 41. თბილისი. ქუთაისის დრამ. საზ—ბის გამგეობას:

„თანახმად თქვენი წინადადებისა, ქართველ მსახიობთა კავშირის საბჭოს აქვს პატივი გაცნობოთ მომავალ 1917/18 წლის საზამთრო შესახებ შემდეგი:

საბჭომ გაითვალისწინა დღევანდელი მდგომარეობა საზოგადოთ ქართულ თეატრისა და კერძოდ ჩვენი მსახიობთა ძალთა რაოდენობა, მათი მდგომარეობა; გაითვალისწინა აგრეთვე ის მდგომარეობაც, რომ დღევანდელ მომენტში, თბილისსა და ქუთაისს როგორც ისეთ ქალაქებში, სადაც დღეს-დღეობით ჩვენი საზოგადოებრივი და კულტურული ცხოვრება მეტის ინტენსიობითა სჩქეფს,—აუცილებლად საჭიროა ქართული თეატრის კარი ღია იყოს მოქალაქეთათვის და დაადგინა: ყოველი ღონე იღონოს და ხსენებულ ქალაქებისათვის შეადგინოს შესაფერი დასები სეზონის საწარმოებლად.

თუ რომ გამგეობა ისურვებს და სეზონის წარმოებას სრულიად გადასცემს კავშირის საბჭოს, მაშინ საბჭო ქუთაისის დრამატიულ საზოგადოებას შემდეგ დამპირებას სთხოვს:

საბჭოს გამგეობამ უნდა დაუთმოს თეატრში ყოველ კვირაში ათი დღე სრულიად უსასყიდლოდ და ამის გარდა ყოველ თვე გამგეობამ უნდა გაიღოს 1,500 მან. საბჭოსათვის სუბსიდიის სახით.

თუ რომ ასეთ წინადადებას გამგეობა სასურველად არ იცნობს რაიმე მიზეზისა გამო, მაშინ მსახიობთა კავშირის საბჭო იკისრებს მხოლოდ დასის შედგენას.

დღეს-დღეობით ქუთაისის თეატრისათვის საბჭოს ორი დასი ჰყავს:

1-ლი, 21 კაცისაგან შემდგარი დასი, სადაც რეჟისორია ვალერიან შალიკაშვილი და პრემიერებით ნ. ჩხეიძე და ალ. იმედაშვილი, გამგეობას დაუჯდება თვეში 4,500 მან. ან ცოტა მეტი ან ცოტა ნაკლები.

მე-2-ე—27 კაცისაგან შემდგარი დასი, სადაც რეჟისორია შ. დადიანი, პრემიერებით-კი ნ. ჩხეიძე და ი. ზარდალიშვილი, გამგეობას დაუჯდება თვეში 5,000 მან. ესეც დაახლოვებით რასაკვირველია.

მსახიობთა კავშირის საბჭო აცნობებს ყველა ამას ქუთაისის დრამატიულ საზოგადოების გამგეობას და იმედოვნებს, რომ თავის გადაწყვეტილებას ამ საკითხის შესახებ და აგრეთვე სხვა მოსაზრებებსაც გვაცნობებს რაც შეიძლება დაჩქარებით".

პატივისცემით საბჭოს თავმჯდომარე კონ. ანდრონიკაშვილი. მდივანი ზინ. გძელიშვილი.

ასეთი ბარათის მიღების შემდეგ გამგეობამ მსჯელობა იქონია მომავალ სეზონზე და დაადგინა:—გაეგზავნა თავის წარმომადგენელი განსაზღვრული მანდატით თფილისს პირადათ მოსალაპარაკებლად კავშირის საბჭოსთან, რომ მას დაწვრილებით გამოერკვია დასის შემადგენლობა და სხვა პირობები საქმის წარმოებისა, მაგრამ, სამწუხაროდ, მიუხედავად ჩვენი წარმომადგენლის თბილისს სამ-გზის ჩასვლისა, ეს საკითხი ვერ იქმნა და ვერ გამოირკვა. თვით ეს ქაღალდი, რომელიც ჩვენ ახლა მოვიყვანეთ, ყინულზე დაწერილი თემასუქივით შეიქმნა. ვინაიდან კავშირის საბჭოს თურმე არავითარი დასი არ ყოლოდა არამც თუ ქუთაისისათვის, არამედ თბილისისათვისაც, რადგანაც ყველა მათი პროექტები მხოლოდ ქაღალდზე დაწერილი ზეპირი ვარაუდი იყო, რადგანაც მათ მიერ „შედგენილ დასში" მოთავსებულ მრავალ მსახიობთაგან თანხმობაც არ ქონდათ კავშირის განკარგულებით ამა თუ იმ ქალაქში სამსახურისა (მაგ. ზარდალიშვილისგან, ქიქავაძესგან და სხვ.) კავშირის საბჭოს სიაში იყვნენ ისეთებიც, რომელნიც არც მსახურობენ და არც აპირებდენ მომავალ სეზონში სადმე სამსახურს (მაგ. ცაცა ამირეჯიბი და სხვ.). იყვნენ ისეთებიც, რომელნიც კავშირის წევრად არ ჩაწერილიყვნენ და არც აპირებდენ ჩაწერას, რადგანაც ეს კავშირი მათთვის იმ სახით, რა სახითაც იგი შექმნილა და დღეს არსებობს მიუღებელი იყო და არი (მაგ. ნ. ჩხეიძე, ალ. ყაზბეგაშვილი, მ. ქორელი და სხვ.) არიან ისეთებიც, რომელთაც მიღებულ წესდების ზოგი მუხლი მოსწონთ და ზოგი არა, ამიტომაც კავშირს ანგარიშს უწევენ იმდენად, რამდენადაც პირადი სარგებლობა მოაქვს მათთვის. ამ მხრით რეკორდი სძლია თვით კავშირის საბჭოს წევრმა იმ მხრით, რომ ეს წევრი პირველი არ დაემორჩილა საბჭოს დადგენილებას. საბჭოს დადგენილი ქონდა მაქსიმუმი ჯამაგირი 1917—18 წლის სეზონში ყოფილიყო ოთხასი მანეთი და როდესაც ჩვენ ეს მაქსიმუმი შევაძლიეთ ერთ-ერთ კავშირის საბჭოს წევრს, მან აი რა გვიპასუხა: *) „ქუთაისის ქართულ დრამატიულ საზოგადოების გამგეობის თავმჯდომარეს. მივიღე თქვენი დეპეშა, მაგრამ სამწუხაროდ გადაწყვეტილ პასუხს ჯერ-ჯერობით ვერ მოგცემთ. ჩემთვის საჭიროა ვიცოდე: დასის შემადგენლობა (უმთავრესი ძალები), რეჟისორი, წარმოდგენების რაოდენობა, ბენეფისების საკითხი და პირველ მსახიობთა ჯამაგირების რაოდენობა და მათი პირობები.

თუ ვინმეს არა წევრს კავშირისას, ან მათ, რომელთაც ჩვენი დადგენილების ძალით ბენეფისი არ ეკუთვნის, მაინც ექნება ბენეფისი, მაშინ მეც მოვითხოვ ბენეფისს.

ჩემის ჯამაგირის რაოდენობა დამოკიდებული იქნება დანარჩენ მსახიობთა ჯამაგირების მიხედვით, რადგან მინდა ვიცნობდე, ხომ არავინ გვყოლებათ გასტროლებზე და რა პირობით. როცა ყველა ამას შევიტყობ, შესაძლებელია ოთხას მანეთზე დავთანხმდე.

თუ თქვენთვის ამ გვარ კითხვებზე პასუხის მოცემა ძნელი და არა სასურველია და გსურთ მოილაპარაკოთ, როგორც ნამდვილი ანტრეპრენიორი, მაშინ თქვენ მიერ შემოძლეული ჯამაგირი, მეტად მცირე იქნება. თუ არას შემატყობინებთ მაშინ მოვითხოვ თვეში ექვსას-ორმოც და ათ მანეთს (650 მ.) და ბენეფისს შარშანდელის პირობით (კუთვნილი ჩვენია. გამგეობა). თუ ჩემი პირობები არ მიიღეთ, გთხოვთ მაინც უარი შემატყობინოთ, რადგანაც მაქვს მოლაპარაკება და უპასუხობა თქვენგან დამაბრკოლებს. პატივისცემით ალ. იმედაშვილი 1917 წ. 2 ენკენისთვე.

ასეთი ბარათი მოვიდა საბჭოს წევრისაგან, როდესაც თვით ამ საბჭომ მაქსიმუმად ჯამაგირისა აღიარა 400 მანეთი. ეს ერთი. მეორე: ბენეფისები კავშირის წესდების ძალით (მუხლი 26) მსახიობს მხოლოდ 10, 15, 20 და 25 წლის ნამსახურობისათვის ერგება. ალ. იმედაშვილი კი ვერ უდგება ამ კატეგორიებს, მაგრამ ბენეფისს მაინც თხოულობს, მიუხედავად იმისა, რომ იგი არამც თუ კავშირის უბრალო წევრია, არამედ კავშირის გამგეობის საბჭოს წევრიც.

ამ დამახასიათებელმა საბუთმა ჩვენ ცოტათი წინ გაგვასწრებინა. დაუბრუნდეთ საქმის მიმდინარეობას. გამგეობის წარმომადგენელს მხოლოდ აგვისტოს დამლევს მიეცა საშუალება მიეღო დამაკმაყოფილებელი პასუხი კავშირისაგან: მისცემდა იგი დასს ქუთაისს თუ არა. მანამდის კავშირის საბჭო გვაცდევინებდა. აი დღეს, აი ხვალ გამოირკვევა თბილისის საქმე (ვიზოვეთ აქ თეატრს თუ არაო) და მაშინვე მოგახსენებთ თუ რა შემადგენლობის დასის მიცემა შეგვეძლება ჩვენაო. პრინციპიალურად საკითხი უეჭველი იყო მათის განცხადებით, პრაქტიკულს განხორციელებას კი მათი სიტყვით თბილისის გამოურკვევლობა უშლიდა ხელს და უკანასკნელ ვადით 15 აგვისტო დაგვიდეს. 15-ის შემდეგ გამოვარკვევთ ჩვენ თბილისის საქმეს, თუ ვერ გამოვარკვევთ თქვენ უეჭველად მოგცემთ დასსაო, გამოუცხადეს ჩვენს წარმომადგენელს, მაგრამ 15 აგვისტო გავიდა და პასუხი აღარ იყო. მაშინ უკვე მოთმინება დაკარგულმა (ვიცადეთ მთელი ზაფხული) ჩვენმა წარმომადგენელმა დაბეჯითებით მოითხოვა პირადათ საბჭოს თავმჯდომარისაგან გადაჭრილი პასუხი. ჩვენს წარმომადგენელს მხარი დაუჭირეს ზოგიერთა მსახიობებმაც და კავშირის საბჭომ იმ დღესვე მოახდინა სხდომა. ეს იყო 29 აგვისტოს. მეორე დღეს ჩვენს წარმომადგენელს დილით ადრე შეხვდა წამოსვლა და დეპეშით სთხოვა საბჭოს შედეგი იმ დამინდელი სხდომისა დეპეშითვე ვეცნობებინათ. აი პასუხიც: 30 აგვისტოს 917 წ. ძმაო აკაკი!*) ეს არის ეხლა მომივიდა შენი დეპეშა და ვესწრაფვი შეგატყობინო საქმის მდგომარეობა. საბოლოოდ გამოირკვა, რომ არც თბილისში, არც ბათუმში და არც ბაქოში სეზონები არ იქნება. ამგვარად ყველა მსახიობი თავისუფალია და ქუთაისის დრამატიულ საზოგადოების გამგეობას ეძლევა საშუალება ისეთი დასი შეადგინოს, როგორიც თვითონა სურს. აი ჩვენი დიდია და თქვენვე გამართეთ მსახიობებთან მოლაპარაკება. ჩვენ რასაკვირველია დაგეხმარებით შუამავლობით, თუ ამ დახმარებას თქვენც ისურვებთ. პატივისცემით კონსტანტინე ანდრონიკაშვილი".

(შემდეგი იქნება)

*) ეს ქაღალდი საზოგადო კრებამდი იმიტომ არის მიღებული, რომ 1917/18 წლის სეზონისთვის ზრუნვას ჯერ კიდევ ძველი გამგეობა შეუდგა და ივნისში მიმართა კავშირს, მაშინდელ გამგეობის თავმჯდომარის ამხანაგ აკ. ფაღავას ბარათით.

გ.

(* მართლწერა ავტორისა დაცულია.

გ.

*) მარათი გამგეობის თავმჯდომარე აკაკი ფაღავას სახელზეა. იგივე იყო ჩვენი წარმომადგენელი.

გამგეობა.

კალენდარი

პარასკევი, თებერვლის 23

ქართვ. წმ. მღდლ. მოწ. პოლიკარპე ზმირნელ ეპისკოპოზისა.

კათოლ. წმ. პეტრე და დამასკელი ეპისკ.

სომეხ. მარხვა.

მაჰმად. ჯუმა 24 რ. ჯემადულევველისა 1336 წ. ჰიჯრისა.

ებრაელ. იომშიშ 24 რ. ადარისა 5678 წ. ქვეყ. შექმ.